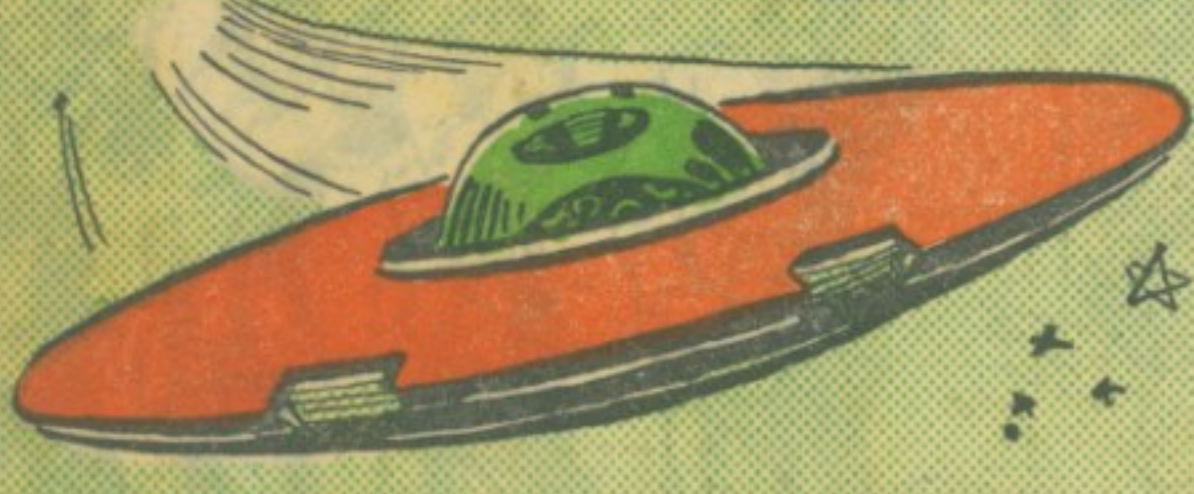

ФЛАШ ГОРДОН

ЊИХОВИ АТОМСКИ ПРОЈЕКТИЛИ РАСПРСКАВАЈУ СЕ СВЕ БЛИЖЕ НАМА!

ТЕШКО ЈЕ УМРЕТИ ПОСЛЕ 20.000 ГОДИНА!

АЛИ, СМРТ ЋЕ МИ БИТИ ЛАКША ПОРЕД ТЕБЕ, ФЛАШЕ!

ЈОШ НАС НИСУ СТИГЛИ, ЕЛТА...

УКЛУЧИКУ НАДЗВЕТЛОСНУ БРЗИНУ! УМДИ КУ ИМ!

НЕ, ФЛАШЕ НЕ!

ФЛАШЕ, СТАНИ! НЕ СМЕШ УПОТРЕБИТИ ТУ БРЗИНУ КАД СМО ТАКО БЛИЗУ ЗВЕЗДЕ!

ПРЕ-КАСНО!

ЗВЕЗДИНА... ГРАВИТАЦИЈА... ОХХ...

ЕЛТА!

ИСКЛУЧИВАЧ... МОРАМ ДА ОКРЕНЕМ... МРАЦИ МИ СЕ...

СВЕ ЈЕ ИЗМЕЊЕНО... ТА НЕВЕРОВАТНА БРЗИНА... ИСКЛУЧИВАЧ... ЈЕДВА ГА ВИДИМ!

УСПЕО САМ... АЛИ, ЕНО ОПЕТ НЕКОГ НЕВЕСКОГ ТЕЛА ПРЕД НАМА! ЕЛТА ЧУДЕШ ЛИ МЕ?

ПРИБЛИЖАВАМО СЕ НЕКОЈ ПЛАНЕТИ! ИЗГОРЕЌЕМО КАД УЋЕМО У ЊЕНУ АТМОСФЕРУ!

СРЕЊНО, ЕЛТА! ОВАЈ АНТИГРАВИТАЦИОНИ ПАДОБРАН СПУСТИЌЕ ТЕ ДОЛЕ... БЕЗ ОПАСНОСТИ!

ФЛАШЕ... ЧЕКАЈ! НЕКУ БЕЗ ТЕБЕ!

А САД ДА СЕ ПОВРИНЕМ О СЕБИ ПРЕ НО ШТО СЕ БРОД РАСПАД-НЕ!

КОСМИКИ БРОД, ПОЧЕО ЈЕ ДА СЕ РАСПАДА...

У ОВОМ БРОЈУ: Жене ѿрошћив бесѿрава. Са свих страна. Сјасоносна зубобоља. Дејекѿиби у лабораторијама. Дроје, демони и лекари. Занимљивостѿи о Индијанцима.

КРОЗ ВЕКОВЕ

УГЛОВНИК

Све до педесетих година прошлог века, међу осталим намештајем могли су се наћи и комади који су на горњој и доњој површини уме-

сто уобичајена четири, имали само три угла. Тај троугласти намештај прављен је са одређеном наменом: да попуни и украси углове у собама. У 18. веку владала је права мода троугластог намештаја, тако да су у овом облику прављени скупце ни ормари, бифени и то алетни сточићи. Овакви комади намештаја названи су угловници.

КОЊ КАО ТОТЕМ

Дуго времена коњ је био животиња-тотем за германске народе. Пали саде, ограде од дрвених кочева којима су ограђивали своје догоре, стари Германи украшавали су лобањама коња којима су приписивали магичну заштитну моћ.

СЛОБОДА ШАЛЕ

Двјерске будале на краљевским и кнежевским дворцима средњег века замењивали су у неку руку данашње хумористичне и сатиричне листове. Двјерске будале могле су да говоре отвореније и слободније од других. Под плаштѿм „глупости“ они су, што је за-

висило од њихове памети и духовитости, из носили ствари онакве какве су биле погађајући својим шалама и владаре и њихове доглавнике.

Веровали или не!

Ripley's

КАМЕНО ШТЕНЕ
ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ
У САЊ АНТОНИЈУ
(ТЕКСАС)

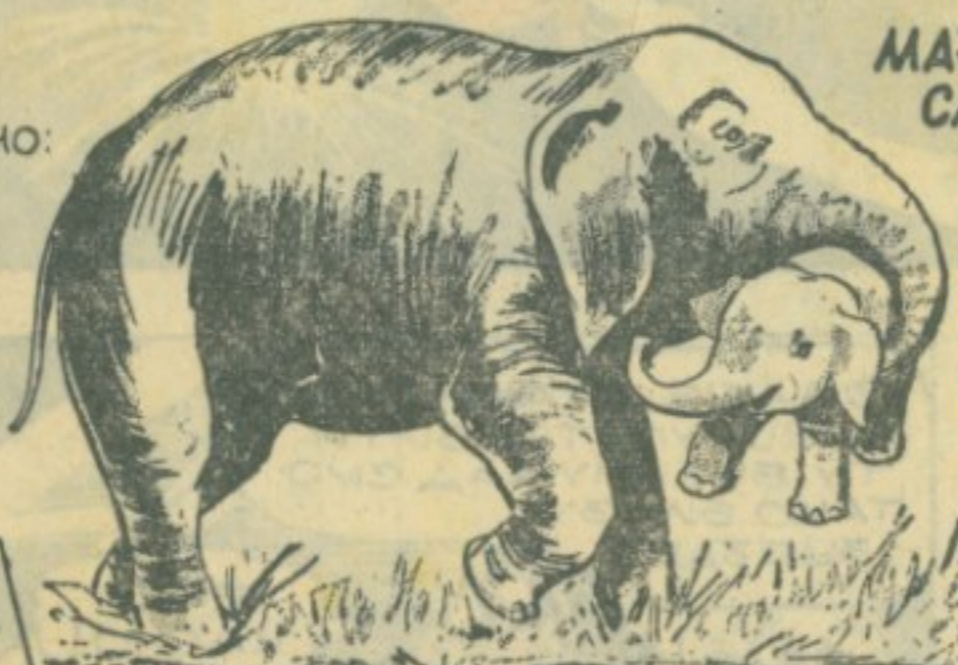

СИНАН (1490-1588)
НАЈВЕЋИ ТУРСКИ АРХИ-
ТЕКТ НИЈЕ СЕ БАВИО
НЕИМАРСТВОМ СВЕ ДО
48 ГОДИНЕ —
ОТАДА ЈЕ ЗА НАРЕДНИХ
50 ГОДИНА ЖИВОТ САГРАДИО:
31 ШАМИЈУ, 62 ШКОЛЕ,
32 ДВОРЦА, 33 АМАМА,
19 МАУЗОЛЕЈА, 34 ХАНА,
17 ВОДОВОДА, 8 МОСТОВА
И 3 БОЛНИЦЕ

ДО
МАНАСТИРА
НА ПЛАНИНИ ДЕБРА ДАМО
У ЕТИОПИЈИ
ВЕК 1.400 ГОДИНА МОЖЕ СЕ СТИЊИ
САМО ПОМОЋУ ДУГАЧКОГ УЖЕТА!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

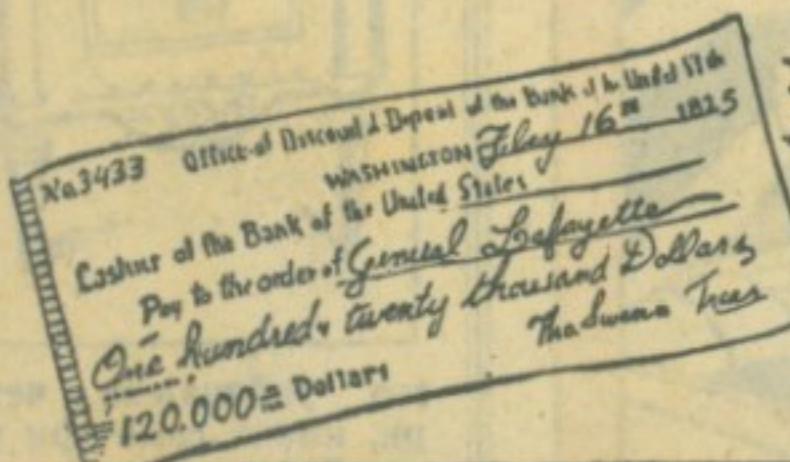
**МАЈКА
СЛОНИЦА**

НОСИ
СВОЈЕ
МЛАДУЊЧЕ
ОБАВИШТИ
ТА
СУРЛОМ

ДЕЧАК БРЖИ ОД ПЛОТУНА!

БОРБА ВЕРНАКАЛИСА, СЕДНАЕСТОГОДИШЊЕГ ГРКА, УХВАТИ-
О СУ НЕМЦИ КАД ЈЕ ПОКУШАО ДА ПРЕНЕСЕ НЕКУ ПОРУКУ ОДО-
ЛУБИМА КОЈИ СУ СЕ БОРИЛИ ПРОТИВ ОКУПАТОРА
И ОСУДИЛИ ГА НА СМРТ.
У ТРЕНУТКУ КАДА ЈЕ НЕМАЧКИ ОФИЦИЈЕР ДАО ЗНАК ЗА СТРЕЛ-
БА, ДЕЧАК ЈЕ СТАО ДА БЕЖИ И УСПЕО ДА УМАКНЕ ИАКО ЈЕ ЗА
ЊИМ ПРИПУЦАО ЧИТАВ ВОД (1941)

ЧЕК НА 120.000 ДОЛАРА
БИО ЈЕ ДАТ ГЕНЕРАЛУ ЛОБАЈЕТУ
КАО ПЛАТА ЗА ЊЕГОВЕ НЕПРОЦЕНЈИВ-
УСЛУГЕ АМЕРИЧКОЈ РЕВОЛУЦИЈИ
(16. ФЕБРУАР 1825)

Мистер Оулхоуст скупља панталоне

Необичне колекционарске страсти. Збир-
ка досадних књига са 7.000 примерака.
Потера за панталонама и Наполеоно-
вим зубима

Шта све људи не скупљају! Опало лишће, ети-
кете с пивских флаша и редак порцелан, кутије од
цигарета и старинско оружје.
Један лови лептирове, други одлепљује етикете с кути-
ја од шибици, трећи скупља
самоваре, четврти ужива у от-
куцавању безбројних старих
часовника, пети сортира ста-
ри новац.

Колекционарска страст го-
ра је од заразе. Миллиони о-
бузети том болешћу праве
збирке разгледница, салвета
и цветова, мушкетера и лула,
обичних пера за писање, зви-
жалоци, разних значака, лу-
така и табакера, оловних вој-
ника и живих канаринача.

Нумизматика, филокартија,
бонистика, екслибризам, фи-
луменија, карамелизам, лоти-
зам, тиросемиофелија... читав
низ најнеобичнијих назива,
људских страсти и разонода.
Пре пола века у Аустралији
су наједном почели да саку-
пљају трамвајске и аутобу-
ске карте. У исто време Ев-
ропа је „полудела“ за налеп-
ницама које хотели лепе на
кофере својих гостију. Не-
давно је у француском граду
Сарти званично регистрован
први у свету клуб оних који
скупљају етикете са сирева.
Рекло би се да је данас не-
могућно наћи „страст“ која
би задивила публику. Па и-

пак, листови и часописи стал-
но доносе нова и нова саоп-
штења о најнеочекиванијим
склоностима љубитеља колек-
ционисања.
Бењамин Риверто из Рио
де Жанеира скупља досадне
књиге. Његова „досадна“
збирка има преко 7.000 при-
мерака.
Американец Линдлеј Босвел
скупља тркачке аутомо-
биле којима су постављени
разни светски рекорди. Разу-
ме се, да су за овакву страст
потребни више него дупли
ценови, а њих Босвел свака-
ко има.

Године 1958. У Јапану је
био ухапшен један фалсифи-
катор лептирора. Он је неко-
лико година фалсификовао
лептироре на тај начин што
је крила обичних лептирора
покривао прахом истуцаог
разнобојног камења. Стра-

ствени скупљачи лептирора
нису жалили новац да би до-
шли до ретких „примерака“
који су чак и науци били не-
познати.
Месје Дивал из француског
града Бреста има највећу на
свету збирку јеловника. У
њој се налазе стотине хиља-
де примерака, почев од све-
чаног јеловника императора
Наполеона III исписаног на
веома танкој плочи, до јелов-
ника милијардера Рокфелера
од пуних шест страница.

За једну од најјединствени-
јих колекција сматра се
збирка личних ствари Напо-
леона I која припада магнату
шећера Хулију Лобо. Ову
збирку, у којој има преко
2.000 разних предмета, краси
млечни императоров зуб оп-
точен жеженим златом. На не-
ком банкету у Лондону, и-
стог дана када је на аукцији

купио Наполеонову четкицу
за зубе, синјор Лобо се за-
клео да ће у року од 10 го-
дина имати све Наполеонове
зубе, чак и ако би морао „да
за њих у замену да и своје
сопствене“.

Али, све њих надмашно је
мистер Оулхоуст. Овај грађа-
нин Лондона одавно већ ску-
пља панталоне историјских
личности. Он тврди да у сво-
јој збирци има панталоне Лу-
ја XIV, америчког председни-
ка Вилсона, филозофа Канта,
композитора Бетовена и им-
ператора Наполеона.

Прављење збирке занимљи-
ва је забава. Могу се, најзад,
скупљати и панталоне под у-
словом да у томе постоји кап
здравог разума. У противном
случају, мистер Оулхоуст мо-
же да изгуби и сопствене
панталоне, јер није редак
случај да скупљачка страст
доведе човека до просјачког
штапа.

НЕЗАБОРАВНИ РОЂЕНДАН

Свој тринаести рођендан
Филип Хилинг неће тако бр-
зо заборавити. Он је очеки-
вао бицикл који му је обе-
ћала његова тетка. Уместо то
га добио је пошиљку са
2.000 саксија са вештачким
цвећем. Вештачко цвеће про-
сто је преплављено колек у ко-
ме се Филип шкољује и збу-
нило не само разочараног
слављеника, већ и његове на-

ставнике. Проверавања су по-
казала да је тетка Мартори
два дана пре рођендана по-
слала бицикл. Управа желе-
знице, која је одговорна за
пошиљку, сматра да се у те-
ретном вагону цедуља нека-
ко одлепила са бицикла и при-
лепила се на пошиљку са цве-
ћем. За ишчезлим бициклом
грозничаво се трага.

АКО БИ СЕ УГЛЕДАЛИ НА ХОЛАНЂАНЕ

Неки економисти у Великој
Британији, после дугих проу-
чавања, дошли су до закљу-
чка да свету не прети опас-
ност од глади иако се станов-
ништво веома брзо повећава.
Сама Европа би била у стању
да исхрани око 28 милијарди
лица, уколико би се обради-

ве површине у њој узорно
искоришћавале, као што чине
Холанђани. Наука је, тврде
они, постигла огроман нап-
редак у рационалном кориш-
ћењу земљишта, тако да она
може обезбедити исхрану не
само садашњих већ и буду-
ћих поколења.

Партизански ВТЗ

Када је ослобођен Др-
вар, Крагујевчани су из
запаљене фабрике „Ши-
пад“ извукли ливницу, и у
околини Дрвара почели да
лију бомбе „Крагујевчан-
ке“ на којима је био уре-
зан партизански знак ВТЗ.
Назив су иако изгледа чу-
дан дали сами Крагујев-
чани-пролетери који су
некад били радници Војно-
техничког завода у Крагу-
јевцу.

Да би дошли до експло-
зива за те бомбе парти-
зани су по околним шума
ма палили ватре да при-
вуку Немце који су убрзо
долетали и сипали бомбе
по шуми, верујући да га-
ђају непријатеља. Стари
чика Миладин је за време
бомбардовања стрпљиво
бројао бомбе које не ек-

плодирају и пратио где су
отприлике пале. Кад авио-
ни одлете узимзо је ашов,
откопавао бомбе и слао их
у „Завод“.

Из тих бомби се вадиле
експлозив за „Крагујевчан-
ке“.

ПРВИ ПУТ

Марта месеца 1959. група америчких научника по днела је извештај да су ка Марсу упутили један сигнал путем радара и да се он одбио и вратио наци нивши пут — тамо и назад — од 90 милиона километа ра. То је први пут да је један сигнал ишао у оба смера према неком небеском телу, осим Месеца.

Телевизијски станови

Пројектант стамбених зграда, изјавио је британски архитект Штрахан, мораће да имају више обзира према продирању телевизије. Сваки стан мораће да има „телевизијску собу“ у којој ће породица моћи да прати телевизијски програм. У тој соби налазиће се и простор за рад и читање.

Аларм

Јужноафрички лекар доктор В. Еч конструисао је електронски контролни апарат за дисање намењен о дојчади и деци која су рођена пре времена. Овај апарат је у стању да прати дисање ове деце и да у року од 15 секунди алармира лекара, ако би дошло до прекида у дисању.

САСВИХ

НЕКИ КАЖУ...

Неки научници кажу да човечији организам ради захваљујући електрицитету који сам ствара; у човечијем телу се производи електрицитет са напоном од једне десетине волта. Ова енергија се користи за преношење импулса кроз тело путем нервног система

до мозга. „Електрична јегуља“ производи 400 волта, али она ту енергију користи за онеспособљавање свога плена. Груба сличност између јегуља и човека може научницима да открије неке тајне функционисања човечијег нервног система.

Пластични димњак

Фабрички димњаци грађени од цигле добили су конкурента. У Источној Немачкој направљен је пластични димњак који је висок 86 метара и чији пречник на врху износи 50 сантиметара.

Опасност за децу

На конференцији научника у Стразбуру закључено је да индустрија деџих колица производи сувише ниска колица за бебе. Због ниских колица бебе су поред осталог принуђене да удишу несагореле гасове из ауспуха на моторним возилима. Вишак гасова који бебе на овај начин могу да унесу због положаја главе може да представља озбиљну опасност за њихов организам.

СМАТРАЈУ...

Многи научници сматрају да у свемиру постоји најмање стотину милиона планета на којима је могућ живот. И не само то већ постоје услови за живот бића која мисле, истих или чак савршенијих од човека.

ПТИЦА ПОЛИГЛОТА

Зоолошки врт у Мексико-Ситију има једну необичну животињу. То је птица пореклом из Северне Индије и могла би се уврстити међу птице које умеју да говоре. Мирали, која припада роду врабаца, лако науче да говоре.

Птица мирали која се налази у Мексико Ситију прави полиглота јер се са истом лакоћом изражава на шпанском и хиндустанском и на оба језика уме да изговори извесан број реченица.

Потпуно у рушевинама

Старословенски досељеници нашли су Емону, некадашње развијено римско утврђење, потпуно у рушевинама. Зато за своје ново насеље нису ни узели старо име, већ су му дали ново — Љубљана. Међутим, за ње и данас задржали су старе називе — Целена и Петовна.

ИНСЕКТ-БИЉКА

Мексички Индијанци називају ове необичне инсекте, који припадају великој породици мравца, чичарас. „Чело“ инсекта украшено је једним огромним „израштајем“ који

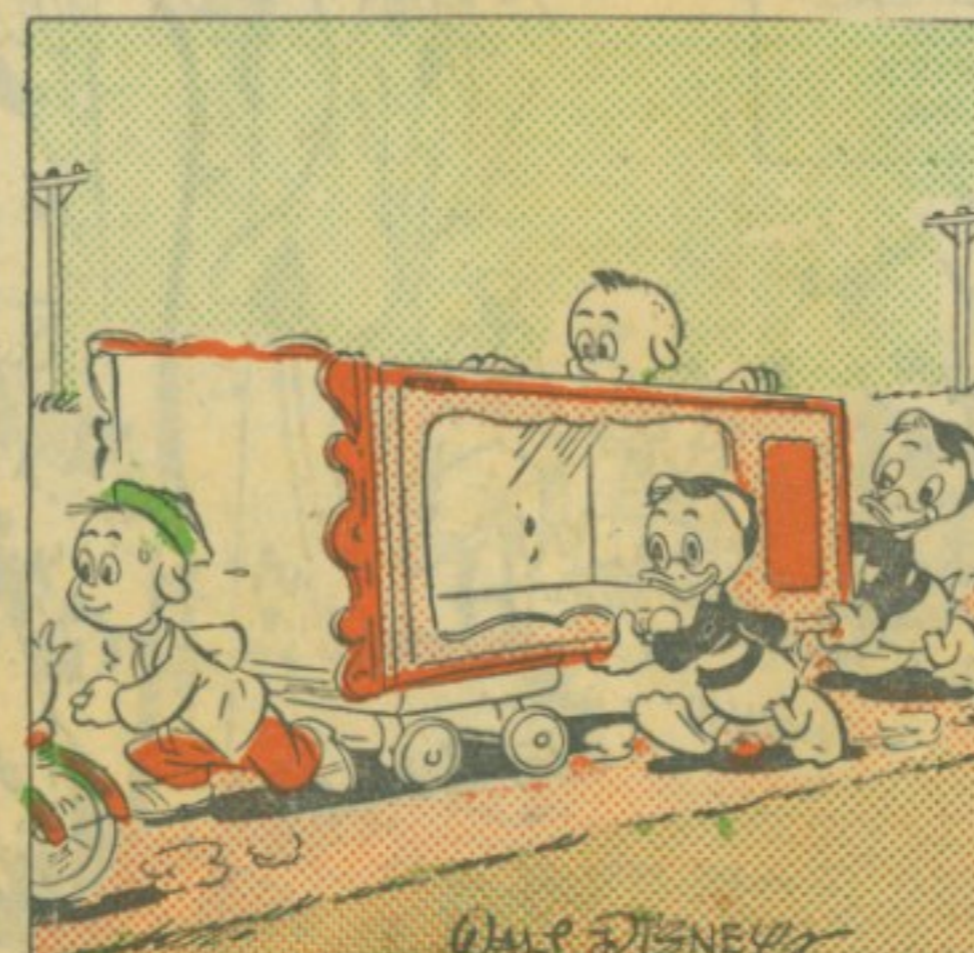
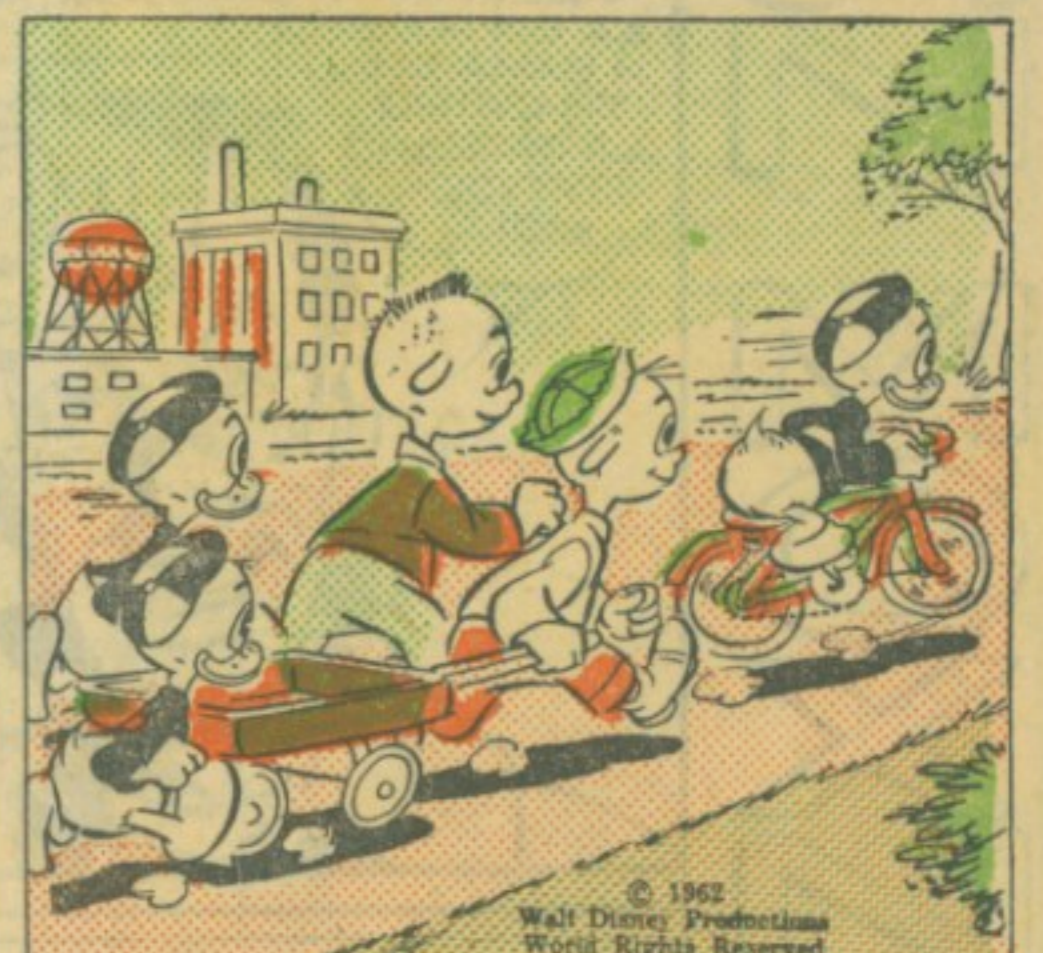
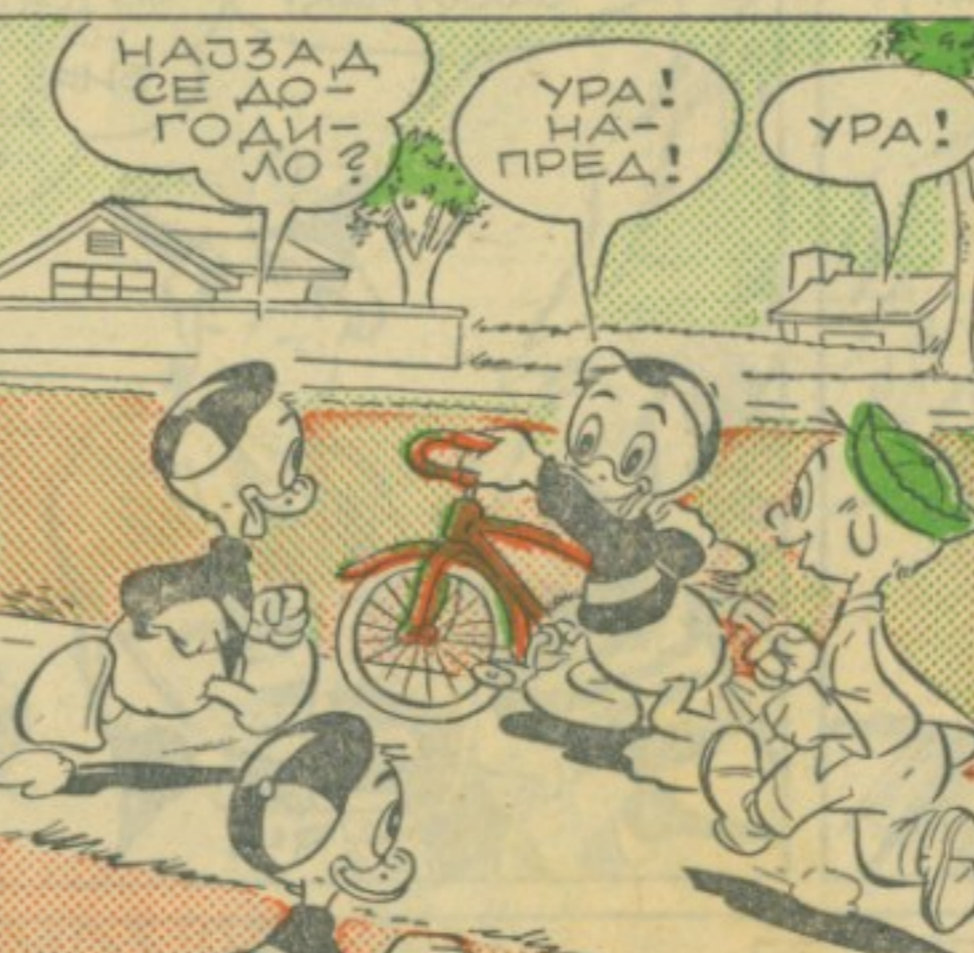
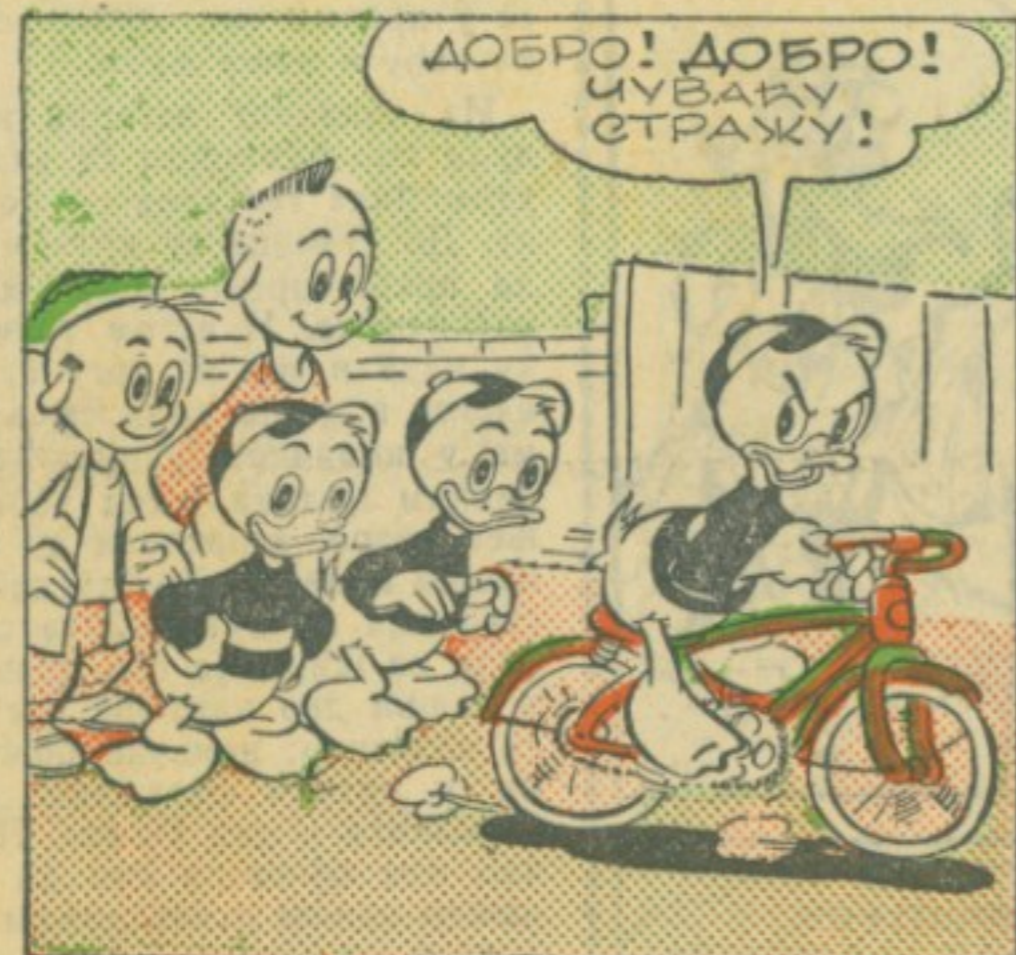
подсећа на мало дрво а у ствари је једна печурка. Овај „израштај“ имају само непотпуно развијене животиње које се, кад одрасту, ослободе свог биљног паразита.

Уместо жице дирке

У Француској је конструисана необична гитара. Уместо жица уместо жица у њој су уграђене дирке као на клавиру. Ова гитара бијање осам акорда.

СВАКИ ДЕСЕТИ

Сваки десети становник Западне Европе и Америке болује од неурозе. Ови подаци изнесени су у једном годишњем извештају светске здравствене организације.

СПАСОНОСНА ЗУБОБОЛЈА

Пријатно намештена чекаоница Специјалистичке зубне клинке у Ослу била је безмало пуна. Људи и жене су седели и по ко зна који пут прелиставали старе илустрације. Тишину и шуштање новина прекидао је за тренутек улазак неког новог пацијента или отварање врата са којих је плава болничарка прозивала имена оних који треба да уђу.

Два млађа човека и једна жена, који су очигледно групно дошли да један другоме чувају страх, тихо су причали какви све „ужаси“ могу снаћи човека на зубарској столици. Остали пацијенти су и нехотиче слушали разговор а неупадљиво обучен средовечан човек изборана лица, који је седео близу младог друштва, рече као за себе:

— Па ипак неки пут баш то проклето оправљање зуба и бол, могу човеку да спасу живот.

Сви се окренуше ка њему очекујући нову причу о гангрени, ломљењу корена, разбијању вилице, али непознати пацијент их све изненади кад поче:

— Тих ратних година четрдесет друге, свако се борио на свој начин против окупатора. Као бивши полицијски службеник добио сам за-

датак од Покрета да останем у полицијском апарату квислинга и њихових гестаповских пријатеља. Било је то године него погинути у отвореној борби. Суграђани су ме мрзели, бивши пријатељи гледали са презиром. Данима ни сам имао са ким да проговорим ни речи осим са „колегама“ који су били или злочинци или заглупљени медиокритети.

Овлашћења квислиншке полиције у Норвешкој нису била велика пошто су Немци водили главну реч, али је ипак сама чињеница што сам се налазио у њиховим редовима била од неочењиве вредности за Покрет отпора и преко њега за савезнике. Полицијске рације су ретко успевале да ухвате неког осим ноторних црнобервијанаца.

Почетком 1943. био сам по потреби „службе“ пребачен у Стравангер да помогнем акцију против бандита, како су у службеним актима називани сви који су се борили за слободу и част своје отаџбине. Акцијом је руководило једно специјално одељење гестапоа тако да је улога квислинговаца била врло ограничена.

Стравангер је за свега неколико дана био тако темељно очишћен од свих непожељних елемената да су многе куће остале завијене у црно.

Наш Покрет отпора више ни да би свака отворена акција или сам боравак његових припадника у граду „зазвонао“ проливање крви многих грађана, донео је одлуку да повуче готово све своје људе из града.

Али вратимо се мало уназад. Сутрадан пошто је квислиншки апарат, у коме сам се ја налазио, дошао у град, добио сам страхан напад зубобоље да ми се чинило распућени ми се глава. Требало је да отворим четворе очи и у сваком часу предузимем корисну меру по патриоте, а ја буквално нисам могао да гледам од бола.

У месту се налазила одлична зубна амбуланта у којој су официри немачког гарнизона оправљали зубе. Лекар су већином били мобилисани. Како ми је службени положај давао право да користим ту амбуланту, отишао сам тамо.

Старији лекар чије је лице изгледало као глине маска, поставио ме је на столицу и пошто је поређао све своје игле и пинцете, почео преглед. Болови које сам пола часа трпео не дају се замислити. Лекар као да је уживао што ме мучи. Све време док ми се зној сливао низ врат од муке, имао сам осећање да он то ради намерно

Стари зубни лекар намерно је појачавао болове свом пацијенту јер је веровао да се пред њим налази сарадник окупатора

пошто је у мени видео издајника коме је желео да се освети.

Ниједан следећи дан није прошао без десетине стрељања. А онда једне ноћи су ухватили једног од вођа покрета отпора целог тог дела

Норвешке, који је нешто својом неопрезношћу, нешто због тога што није навреме обавештен — упао у клопку. Требало је спасти тог човека из затвора пре него што га Немци транспортују на југ у неки од централних затвора. Одмах сам преко поверљивог курира обавестио штаб „длинне“ која је оперисала на сектору Стравангера о тренутку кад је најбоље да покуша са нападом. Помоћу неколицине стражара који су радили са мном, успео сам да се у пратњи овог заробљеника нађу и наши људи.

Из локалног затвора кренули смо камионом са два аутомобила гестаповца на челу. До станице су кола мора да прећи преко једне живе раскрснице. У истом тренутку када и ми, на тргу су се наша и двоја кола са људима у немачким униформама. Једним колима, услед тобожњег квара, запречили су пут нашем конвоју. Док су се гестаповци из аутомобила свађали са њима, ја сам прешао у задњи део камиона где су се налазили: немачки официри и четири стражара, два квислинга и два Немца. Позвао сам официра као да му нешто кажем и извадиши револвер из џепа — са два метка сам га убио. То исто су урадила и два жандарма са немачким стражарима. Ослободио сам заробљеника лица кључевима које сам нашао код мртвог официра, а онда смо сви искочили и претрчали не ка граду, већ ка колима пуним немачких војника, у ствари преобучених патриота.

Заробљеник је некако успео да ускочи и кола су кренула пуном брзином а ја и моји људи смо остали да им обезбедимо заштитницу. Клекнувши иза једног хидранта одбрафно сам димну бомбу и бацно је свом снагом ка средини трга. У диму и општем метежу који је настао успео сам да се докопам пре улице, али сам осећао да су ми гонници за петам. Трчао сам неко време, а онда, уплашен да баш тиме не привучем још већу пажњу, почео сам да корачам. Из искуства сам знао да ће се убрзо цео квартал мале вароши наћи опкољен а онда ми нема спаса.

Приметио сам изненада да се налазим пред зубном амбулантом. Дошла ми је идеја: пошао сам чврстим кораком ка улазу, показао своју квислиншку легитимацију и у путно се право ординацији лекара који ме је толико измучио. Одједном сам сасвим јасно осетио да тај човек мрзи Немце и све што је у вези са њима.

Отворио сам врата и ушао. Лекар који је седео за писаћим столом, подигао је поглед и очи су му севнуле мржњом.

Укратко сам му испричао ко сам и шта се догодило. Свака реч могла је за мене бити смртна пресуда. Ако је баш и био присталица покрета отпора зар је морао да верује да ја нисам провокатор који покушава да га увуче у клопку?

Стајао сам пред његовим столом тешко дишући од трчања и узбуђења. Путао је и гледао ме. У његовим великим сивим очима нисам могао прочитати ништа. Био је то тренутак кад је доносио сигурно најважнију одлуку у свом животу. Устао је и неколико пута лагано прошао кроз собу. Стао је за трен испред прозора. Велики сат на зиду откуцавао је секунде и у мојим ушима сваки откуцај је јечао као пушчани метак. Са улице се чуо шум аутомобила. Хтео сам да кажем још нешто што би га више убедило у истинитост мојих речи, али сам знао да ту више речи не помажу. Остајао је на њему да одлучи.

Лагано се одвојио од прозора и пошао ка мени. Стао је преда ме очију право у пртњих у моје. Стајао је тако неколико тренутака а онда испружио руку и чврсто стегао моју. Знао сам да сам спасен.

Немцима није падало ни на памет да ме траже у својој амбуланти, а мој спасилац се побринуо да чак и ако до тога дође будем добро скривен завојима, у соби за тешке слушачеве.

Те вечери пребацио ме је до свог стана а одатле сам се убрзо нашао међу мојим друговима, не више као проскрибовани човек већ као прави болац.

Пошто је завршио своју узбудљиву причу пацијент заћута и поново се удуби у мисли. Ускоро затим болничарка прозва његово име и он уђе у ординацију.

САДА САМО ЛЕГЕНДА

Дунав је само у Штраусовом вазцери и легенди остао плава. У ствари, он је веома прљава и загађена река. До овог закључка дошла је група од 65 научника из целог света који су на својим пловећим лабораторијама провели две недеље на Дунаву. Када су прешли Дунав уздуж и попреко и поново се окупљали у Бечу, они су утврдили да је он на појединим деловима тако загађен да је рибама немогућно да опстану у њему.

ГОСПОДИН
ОХЛОМ
ТАДА

НЕОЧЕКИВАН ТУТАЊ КОПИТА ЗАУСТАВИО ЈЕ ДРУШТВО

УСКРО СЕ ПРЕД ЊИМА ПОЈАВИО ЈАХАЧ

ШТО САМ ДА ИДЕТЕ У ВИЛИЈЕМ ХЕНРИ А КАКО И САМ ИДЕМ ТАМО ЗАКЛУЧИО САМ ДА БИ И МЕНИ И ВАМА БИЛО ПРИЈАТНО ДА ЗАЈЕДНО ПУТУЈЕМО!

ВЕОМА ЈЕДНОСТРАН ЗАКЛУЧАК!

НЕ МРШТИ СЕ, ХЕЈВАРДЕ И ДОЗВОЛИ МУ ДА СЕ ПРИКЛУЧИ НАШОЈ КОЛОНИ. БИЋЕ НАС ВИШЕ... АКО ДОЂЕ ДО НЕВОМЕ!

ПОВОРКА НИЈЕ БИЛА ДАЛЕКО ОДМАКЛА КАДА СЕ РАШИРИШЕ ГРАНЕ ЈЕДНОГ ЖЕУНА И КРОЗ ЊИХ ИЗВИРИ ЈЕДНА ГЛАВА.

ЖЕНЕ ПРОТИВ БЕСПРАВЉА

Пре 52 године, приликом избора за новог председника београдске општине, жене социјалистичке ишле су од биралишта до биралишта захтевајући право гласа

После двомесечне „председничке кризе“ у београдској општини, која је завршена оставком досадашњег њеног председника Косте Главинића, изабраног на листи коалиције радикалних странака, избори за новог председника су одржани 24. октобра 1910. године. Насупрот новом кандидату те коалиције Љуби Давидовићу, српска социјалистичка демократска партија истакла је као свог кандидата Димитрија Туцовића.

„Побуна потлачених и обесправљених“

У социјалистичким изборним прогласима београдско

радништво је позивано „да стане ногом за врат“ општинској антирадничкој политици „која упропашћује и сахрањује пролетерске нараштаје“; да не дозволи „буржоазии и даље да пребројава радни свет у „Владановцу“ (Новом гробљу) — већ да га пребројава и цени у јавном и политичком животу према његовој снази и броју — на биралиштима, митинзима и демонстрацијама...“ На једном предизборном збору, Димитрије Туцовић је рекао:

— Ми смо дужни у овим изборима заталасати, кренути све пролетерске и сиротне масе; направити побуну потлачених: ко има право гла-

са — нека гласа и извојује победу Социјалној демократији. Али се не задржимо само на онима који имају право гласа: кренимо сву пролетерску голотињу, кренимо мајке, поцепане жене, сатрвене кћери и сестре, побунимо јектичаву децу, да сав намучени и упропашћени пролетаријат направи један фронт, из кога ће зармети снажан, одлучан захтев: „Хоћемо да живимо!“

Прва организована акција жена-социјалиста

На сам дан избора, једна група од око 150 жена социјалистичке приредила је своју прву организовану демонстрацију „против бесправља, за опште право гласа“.

У лепо сарстаним редовима и са црвеном заставом на челу, оне су ишле од биралишта до биралишта, улазиле у гласачке просторије обично кафане или школе, и ту, пред бирачким одборима и чуварима гласачких кутија, протествовале и истицале своје захтеве, тражећи да се они унесу и у изборне записнице.

Док је сав радни свет посматрао и поздрављао ову демонстрацију са највећим симпатијама „буржоазии и сиктала: разбеснела господи и госпође нису имали довољно речи да наруже ове ваљане, напредне и усталачке жене“. Представници буржоаских партија у неким бирачким одборима нису могли а да „не покажу свеколику интелектуалну ограниченост, моралну сиротињу, класну грубост и некултурност према њима“. Председник биралишта у теразијској основној школи покушао је силом да

спречи њихов улазак у просторије, али је у томе био неуспешан.

На другом гласачком месту, председник им је одржао придику: „да иду својим кућама и кувају ручак својим мужевима; да чувају своју децу, а не да се мешају у политику, јер она није за жене!“ Али је и он био исмејан — остао је покуњен после њиховог одговора „да им је класа коју баш он представља, одузела средства за живот и наду у „мирну породичну идилу“ разорила“.

Бруталан физички напад на жене-демонстранткиње

Овај мирни „поход“ жена завршио се бруталним физичким нападом који је против њих извршио један доктор економских наука и будући министар — на гласачком ме-

сту код Саборне цркве. Као председник бирачког одбора, уз помоћ жандарма и пандура који су му били стављени под руку „за очување реда“, он их је тукао и силом спречавао да уђу у гласачке просторије.

Но, као што су се и на другим местима показале одважне и одлучне да достојанствено одбију све нападе речима и грубим испадима, демонстранткиње су и овде, баш како и доликује женама које се боре за своја права, умеле да се одупру. Напад су одговориле противнападом тако да је један од нападача добио разбијену главу и оцрвенио биралиште.

Због наводног „прављења нереди на биралиштима“ београдска полиција је „по званичној дужности“ оптужила суду најистакнутије представнице Секретаријата жена-социјалиста, који је ову демонстрацију организовао и тражила њихово кажњавање. Суд је, међутим, све оптужене ослободио, па је и прилично суђења, у самој суду а затим и на београдским улицама поново дошло до демонстрација жена против полицајца.

ТРИДАКНЕ КОД НАС

Када је војска Александра Великог пошла у освајање према Индији његови војници су били први Европљани који су видели, купајући се и роњећи у Индијском океану огромне шкољке. Испоставило се да су то највеће познате шкољке које се зову тридакна гигас. Свако је желео да понесе по један пар за успомени али су многи понели само причу о њој. Највећи пар од једног и по метра однос-

но два њена капка као две плитке посуде служе уместо шкрипонице у цркви св. Сулпиција у Паризу. Код нас их има два пара са истом наменом: на Ријечи, само су оне плитке због чега немају велику вредност, а други пар, много дубљи, од 0,70 см у пречнику налази се на Пчару. Поклоник је оба пара мо репловац Павло Менегети после свог лутања по Индијском океану.

Тридакна и њени подстанари

Прича се да је пре петнаест година Њујорк потресла необична сензација. У излогу једне радње било је изложено зрно бисера велико као човечја глава! Зрно је било тешко 6,350 килограма, дугачко 23 а широко 14 сантиметара. Прича се даље да је бисер био нађен под необичним и трагичним условима.

Син поглавице једног од филипинских племена купио се с друговима у океану. Једном се младић загубио и више није изронио. Нашли су га на дну мора: једну његову руку још је стезала једна огромна шкољка. Шкољку су једва извукли на обалу а капке њене љуштуре морали су да положе да би ослободили мртвог младића. Том приликом у шкољки је нађено огромно зрно бисера.

Ова велика шкољка била је, по причању домородаца, узрок пропасти многих гњураца којима је, случајно рука или нога запала међу отворене капке њене љуштуре. Опасну шкољку научници називају тридакна, а романтично на стројени људи „клопка смрти“.

Тридакна је највећа шкољка на свету. Тешка је око пола тоне, а може да буде дугачка и до метар и по. Морепловци минулих столећа причали су чак и о тридакнама великим и по четири метра. На каквој „кухњи“ ова шкољка израсте до своје готово цинковске величине.

Средином прошлог века зоолог Теодор Зиболд обратио је научницима пажњу на једну чудну појаву. У телима

слатководних видри, неких црва и инфузорија он је откопио хлорофил. Касније су пронађене још неке животиње с хлорофилом у телу које су, како су показали опити, могле да живе без хране и по неколико месеци. Неке од њих чак уопште ништа нису једе хранећи се, подобно биљкама, на рачун светлости и ваздуха! То је обећавало занимљиво откриће. До њега се заиста дошло, али на сасвим другом плану од онога који је претпостављао Зиболд.

Наиме, показало се да тај „животињски хлорофил“ тако ће стварају биљке.

Микроскопски ситне водене биљке, напустивши родну стижицу, преселиле су се под кожу многих више или мање „прозрачних“ морских и слатководних животиња. Ту су наставиле да живе хранећи и себе и своје гостољубиве домаћине органским материјама створеним помоћу хлорофила.

Немачки научник Брант назвао је 1881. године зелене симбиозне водене биљке зоохлорелама, а жућкасто-мрке зооксантелима. Зелене водене биљке „другују“ по правили са слатководним, а жућкасто-мрке с морским животињама.

Да видимо каква је судбина биљка које су закључиле „савез“ са животињама. Тридакна живи на коралним гребенима Индијског и Тихог океана. Између капка шкољке, као каприциозне усне, штрче влакнасти набори плашта — полупрозрачна опна која обавија мекушца. „Усне“ могу да буду зелене, љубичасте и црвене с мрљама разних боја.

Ако се „усне“ озледе из њих потече мрква течност. Ако се узме капљица течности и стави под микроскоп видеће се мрке лоптице — зооксантели. Има их много. Они „живе“ у међућеличном простору шкољкиног плашта. Ту, под полупрозрачним покривачем, као иза млечног стакла, биљнице су одлично заштићене од прекомерне врелине и светлости тропског сунца.

Тридакна се „побринула“ и за оне зооксантеле које живе дубоко у њеном ткиву и због тога добијају само мало светлости. Крајеви њеног плашта, који стално извирују из љуштуре као да је животиња тешко на својој кућици, снабдевени су системом „телескопа“. То су мала испупчења од прозрачних хелија. Испупчења се продужују према унутрашњој страни плашта, образујући купу која прелама светлост. Њихова намена је: да скупљају

ЗРНА ЗНАЊА ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

Пажња је најбољи пут до пријатељства.

Ако позајмиш мало новца, имаш дужника, а ако позајмиш много, стичеш непријатеља.

Не пиј ништа док не погледаш, не потписуј ништа док не прочиташ.

Весели и добри људи траже пријатељство, а рђави јатаке и ортаке.

Не чини ништа у тајности, јер време све види и чује и тако се открива тајна.

Тешко је допасти се сваким.

Боље је мршаво поравнање, него дебела парница.

Више нанесу штете рђави језици, него рђаво срце.

Глупост је непростива амбиција међу људима.

Истински умни људи не мре, нити понижавају друге.

Зло се рађа у самовољи рђавих и у слабости добрих.

Што је за сову светлост дана, то је за рђаве људе и скреност.

Лукавство је оружје простака, а памет оружје културног човека.

Иронија више погађа онога чије је она оружје, него онога који је њена жртва.

Светлост на површини животиње и да је спроводе у дубину ткива да би водене биљке с којима она живи у симбиози могле да се населе на што већем простору.

За тридакна је то веома важно. Јер, она се углавном, ако не и искључиво, храни оним материјама које ствара биљка. Додуше, шкољка вари и саме биљке, али због тога се њихов број не смањује јер

се оне размножавају брже него што она може да их поједе. Своје „подстанаре“ тридакна не вари у желуцу — он је код ње неразвијен — већ на месту њиховог становања, у ткиву.

Научници сматрају да благодарећи баш том заједничком животу с воденим биљкама и обиљу хране коју оне стварају, тридакна израста до гигантских размера. У таквим цинковским шкољкама понекада се „рађају“ и бисери цинковске величине.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Уљудан предлог

На једној годишњој скупштини неки су учесници спавали док су други разговарали сувише гласно. Председавајући, савлашујући се да буде сасвим миран, опомену их овим речима: — Ако господи која разговарају не праве већу галаму од господе која спавају онда би они који желе — могли да чују шта се говори.

Мања штета

Саветовали су Филипу Македонском да прогна са свог двора човека који је на његов рачун правно увредљиве али пуне духа шале. — Ја ћу га ипак задржати поред себе — рече Филип Македонски после размисљања — јер би он онда ишао и причао свуда околу о мени зато што не може више овде.

Најјачи ветар

Бура је најјачи ветар на нашем Јадрану. Изненада се јавља и диже водену праšину толико густу да се са брода обала не може видети ни са свега 50 метара удаљености.

Једино село

Једино црногорско село у Истри је Перој, изнад Фажане. Седм породница: Љуботина, Драковићи, Вучерићи, Брајићи, Поповићи, Вучетићи и Радловићи су се, на основу споразума са Млечима, населили изнад Пулског залива 1657. године.

Због мина

Због мина које пуцају 700 метара под површином земље, у Лабину и околини пуцају зидови кућа. Угрожено је 45 зграда са преко 800 станова, у којима живи готово 3.500 становника.

Уз посебан обред

На окомитој стени, високој преко 500 метара изнад мора, на острву Цресу налази се село Лубенице. У неколико десетина кућа живи око стотину људи, већином стараца. Усред села налази се цистерна која је власништво свих становника. За време сушних дана врши се подела воде на породице и то уз посебан обред.

Преко 200 година

Породица Антонац у Ливадама код Мотовуна већ преко 200 година гради дрвене мостове за потребе читаве Истре. Барба Јуре и његов син конструисали су после другог светског рата око 270 већих и мањих дрвених мостова.

ЈЕЗЕРО КОЈЕ ИШЧЕЗАВА

Пре 130 година, испитујући унутрашње области аустралијског континента, наишла је једна експедиција на котлину непознатог пресушеног језера. Његово дно, чија се крај губио далеко на хоризонту, покривале су дебеле, заслепљујући беле наслаге соли.

Друга експедиција, која је кренула у ове крајеве 1860. године нашла је на том истом месту огроман водени базен. Идуће године било је одлучено да до језера оде једна група научника која би га измерила и описала. Али, научници нису имали среће — језеро је поново ишчезло. Било је то данас познато, „ишчезавајуће језеро“ Ејр — једно од највећих сланих језера на свету.

Ове године језеро је пуно воде која има прљаво-зелену боју. Ејр добија воду од кишачице и река које се у њега уливају. Ове реке стално пресушују и заједно са Сунцем проузрокују периодично ишчезавање језера.

Вода језера, када је има, благотворно утиче на оштру континенталну климу која влада у унутрашњости Аустралије. Због тога научници већ дуго размишљају како да Ејр учине постојаним. Недавно је предложено да се језеро једним каналом повеже са Спенсеровим заливом.

ДЕТЕКТИВИ У ЛАБОРАТОРИЈАМА

Место догађаја: Окленд, америчка савезна држава Калифорнија. Догађај: убиство. Полазна тачка за осветљавање злочина: два капута — један мрк и један зелен, и један цепни нож.

Усред ноћи неко је провалио у једну кућу пошто је претходно разбио окно на прозору да би могао да уђе. Провалник је, вероватно, претпостављао да је кућа празна, али се преварио. Станар, чувши да се неко креће по кући, полетео је из собе, и провалиник, ухваћен на делу, убио га је својим цепним ножем и побегао. Трагови борбе били су очигледни.

Полиција је ухапсила једног човека који јој је био сумњив. Он је имао на себи зелен капут. Тај зелени капут, цепни нож и мрки капут који је жртва имала на себи упућени су доктору Полу Кирку, чувеном калифорнијском криминалогу. Полиција је желела да зна: да ли су два капута долазила у додир и да ли нож припада осумњиченом?

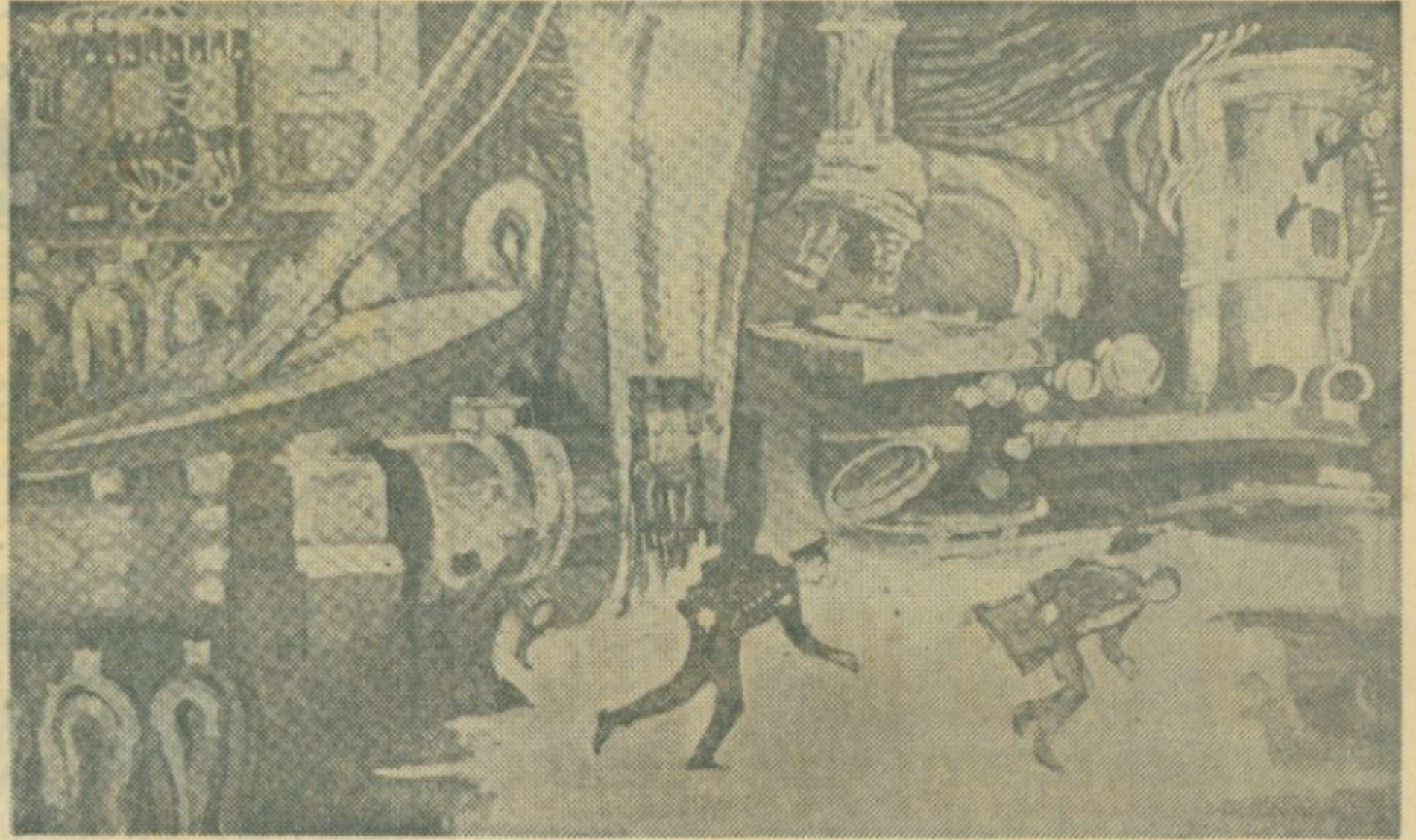
Пол Кирк одговорио је на сва три питања за свега један дан. Служећи се специјално конструисаним скупљачем прашине који се прикључује на обичан усисивач, он је очистио предње делове оба капута.

Материјал усисан из једног и другог капута стављен је у посебне судове, а затим испитан помоћу веома јаког микроскопа. Кирк је нашао текстилна влакна од зеленог капута у „смећу“ усиса-

ног са мрког капута и обратно. Два капута су се очигледно трла један о други.

У материјалу усисаном са зеленог капута нађене су и сићушне честице стакла. Особа која је носила зелени капут морала је разбити прозорско окно, и то недавно.

Ножић је представљао „тврђи орах“. На њему није било отисака прстију. Али, Кирк је испод корица ножа ишчепркао мало прљавштине, мрвица дувана и текстилног праха. Све то упоредио је са сличним материјалом нађеним у целу зеленог капута. „Смеће“ из ножа и из зеленог капута подударало се. Сумње више није било: нож којим је жрт-

откривање мина. Помоћу њега може да се нађе ватрено и хладно оружје закопано у земљи, скривени накит и металне касе. Читав низ науч-

ла је да је у 10 часова ноћу чула ломљење прозора. Полиција је утврдила да је Пит у 10 часова и 10 минута пробудио једног лекара да му овај превије руку.

Ипак, постојала је једна чињеница у његову корист. На његовом кокошињцу једно прозорско окно заиста је било разбијено и на њему су нађени трагови крви. Али, није било могуће утврдити кад је окно разбијено.

Лабораторији у Вашингтону било је послато крвљу умрљано стакло са врата опљачкане трговине, стакло с Питовог кокошињца и два комадића стакла које је лекар извадио из Питове рањене руке.

После неколико дана стигао је одговор из Вашингтона. Пит ни у ком случају није човек који је опљачкао трговину.

Зашто? Због тога што је најпрецизнијим анализама утврђено да је крв коју је провалник оставио на разбијеном стаклу у трговини сасвим другог типа од Питове. Поред тога, анализа је даље показала да је крв на комадићима стакла извађена из Питове руке и крв на стаклу са кокошињца истог типа, као и да се комадићи стакла из ране подударују не са стаклом из трговине, већ са Питовог кокошињца.

Као што ови случајеви показују, научници који помажу властима у откривању злочина, не хају „на коју ће страну да падну карте“. Колико им је стало до тога да помогну у проналажењу кривца, исто толико им је стало да по могу осумњиченим, а неви- ним особама.

Увеличавајуће стакло и моћ запажања били су једино оружје чувеног детектива Шерлока Холмса. Његове колеге имају данас најмодерније лабораторије

ва убијена ношен је у целу зеленог капута. Осумњичени више није био осумњичени, већ убица.

Увеличавајуће стакло и неочувана моћ запажања били су једини „алат“ Шерлока Холмса, чувеног детектива из романа Конана Дојла. Данас иследицима стоје на располагању читаве лабораторије с најмодернијим апаратима којима руководе најбољи стручњаци.

Једна од драгоцених „златки“ у рукама истражних органа је магнетски детектор за

них апарата користи се за идентификовање развог материјала. Међу тим апаратима је и инфрацрвени спектометар који је помогао да се реши загонетни случај једног потпуно немотивисаног покушаја да се изазове железничка несрећа на једној прузи у јужном делу САД. Једини траг била је једна пресечена жица на сигналном уређају крај пруге. Али, спектометар је показао да се црвени материјал за изолацију подудара са мајушном црвеном мрљом на секири нађеној у шупи у једној оближњој фарми. Сопственик фарме имао је са железницом неки свој „нерашчишћени“ рачун: сматрао је да му је за део имања на коме је изграђена пруга према- ло плаћено и он је за то хтео да се освети.

Хемичари, физичари, металурзи и многи други сгрудњачи који раде у криминалистичким лабораторијама имају најпрецизније апарате помоћу којих могу, на пример, да измере тежину једне честице прашине и дебљину најтање власи са човекове главе.

У једном малом граду на америчком Средњем Западу, нешто после 9 часова изјутра, неки трговац је јавио полицији да му је преко ноћи провалиник разбио прозор на задњим вратима радње и тако ушао. Полиција је на разбијеном стаклу нашла крваве мрље. Од суседа се сазнало да је трговац имао неки спор с једним кавгаџијом из града, по имену Пит, који је претио да ће се осветити. Уз то, Пит је тог дана виђен са заве- заном руком.

— Посекао сам палац на разбијеном прозору мог кокошињца — тврдио је Пит кад су га довели на саслушање.

Докази против Пита гомилали су се. Једна жена која станује изнад радње изјави-

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Да ли и Индијанке имају надимке као њихови мужеве

Сваки младић кад стаса за војну добија свој надимак — тотем. Он га сам себи изабере. Повлачи се у самоћу да размишља и према својој личној инспирацији или жељи, или можда просто зато што је срео неку вољену животињу он одлучује какво ће име отада носити. Када се врати он објављује свима своју одлуку и онда се припрема светковина, већа или мања према значају племена коме младић припада, на којој ће свечано добити то име. За девојке је то много једноставније јер се оне сматрају нижим бићима. Име ће је обично учинити презреном и лишити је

ји пева, „Дуга“, „Мно глас“, „Миришљава трава“. Не рачунајући имена многих поларних, вечерњих и јутарњих звезда, има много имена птица и цвећа али и оваквих: „Остаћу увек с тобом“.

Зашто Индијанци седе око ватре пре него што пођу у рат

Ватра је одувек имала нарочити значај за примитивне народе. Код њих је она представљала мистериозну силу — разорну или добротворну према потреби. У стара времена она је поштована чак као божанство. Индијанци је пале само уочи ратова или о великим верским слављама. Како се племенске скупштине које одређују кад ће се ратовати одржавају само ноћу пошто се заврше сви по слови, ватра једина може да осветли велики простор где седе људи. Поред овога њена топлота је неопходна ако је прошло лето.

Да ли Индијанци једу само месо дивљачи

У ствари сви ти Сиви вукови и Црвене коже су ловци који једу дивљач. Многи преци су некад били земљорадници и, мада се то заборавља, они су упознали преко старог света много добродошних и воћа. На првом месту је кромпир који је сада постао општа храна. Поред тога треба истаћи и друго „биће“ за исхрану као што су: кукуруз, пасуљ, маниока и друго. Поред свих тих „трава“ треба поменути и дуван који је допрло и до Индијанаца.

МАКАР ПО ШЕШИРУ

Х. Ц. Велс, енглески писац и аутор „Рат светова“ имао је необично велику главу тако да је врло тешко могао да купи шешир. Једном приликом после вечере код неког пријатеља у Кембриџу при поласку узме нечији шешир који је одговарао његовој глави. Није се нимало збунио већ је власнику написао: „Узео сам ваш шешир. Нећу вам га вратити. Имам намеру чак да га чувам, и кад год га будем стављао на главу сетићу се ваше љубазности и лепог града Кембриџа“.

љубави, а ако не то — опомињаће је да је увек нижа од брата или мужа. Зато ће јој име дати отац или вереник. Али има и врло љупких имена као што су „Извор ко-

НАЈМАЊА ЖЕЛЕЗНИЦА НА СВЕТУ

На северисточној обали Анадолије од пре 69 година саобраћа данас најмања железница на свету. Већ ома уском пругом једна прастара локомотива вуче два сламом покривена вагона. Пруга је дуга 40 километара. У току једног дана железничка композиција може да превезе свега 15 путника. О њој се стара само један машини- вођа који за време вођења мора да убади у пећ пет до шест стотина килограма угља. Сваке недеље ма-

„стратејских потреба“ а никад није коришћена у војне сврхе, спада у најстарије на свету — бар што се тиче њеног „возног парка“. Јер, вероватно нигде више на земљиној кугли не постоје вагони са сламометаром.

Машинивођа овог малог воза уник је првог „железничког техничара“ кога је поставио на ову дужност султан Абдул Хамид. Данашњи машинивођа сма тра мали воз неком врстом породичне својине мада ви-

ли воз бесплатно превезе до плаже две или три породице. Бесплатна недељна возња постала је обичај којим се становници овог краја радо користе. Јер, недељом они од машини- вође могу да захтевају да заустави воз где они зажеде да — испеку јагње или напуне флаше свежом водом.

Ова железничка пруга, која је деведесетих година прошлог века изграђена из данас непознатих

шак прихода — он од зараде одбија своју плату, трошкове за угљак и опра- вку локомотиве, пруге и вагона — поштено до у пару шаље дирекцији турских државних железница.

Занимљиво је да је за постојање ове железнице и дирекција у Анкари касно сазнала и то тек када се један финансијски инспектор заинтересовао за поре- кло малог али сталног прихода који се улива у дирекцијску касу.

ТРИ ТИМА НА ЈЕДНОЈ ФУДБАЛСКОЈ УТАКМИЦИ

После италијанско-ушасте офанзиве у Горском Котару непријатељ је пронео глас да су партизани уништени. И у недељу, славећи ваљда „победу“, заузели су у Огулину, њиховом јаком упоришту опасаном бодљикавом жицом и бункерима, пријатељску фудбалску утакмицу између тимова италијанске и ушасте војске.

На трибини, међу официрима обе војске и највернијих људи режиму, био је и италијански генерал који је командовао јединицама у Горском Котару.

За време игре, неочекивано, појавио се и трећи „тим“. Његов „капитен“ је био Бора Сушањ, партизански командир који је своју момчад довео са планине кроз густу шуму у равнину. Долином Добре неопажено су се привукли жици којом је био опасан град, савладали препреку и примакли се игралишту.

Партизани су били спремни за почетак „игре“. Чекали су само знак свога командира. А он је као велики љубитељ фудбала хтео да види макар један гол. Само, лопта никако није могла да нађе пут до гола.

Када је судија и по други пут прекинуо утакмицу због кошња играча, „капитен“ партизанске екипе је притиснуо обарач пушкомираљеза. У дејство су ступили и остали чланови „тима“. На игралиште је настала паника. Уз кукњаву су се сви разбежали и игралиште је намах остало празно.

Задовољни резултатом „утакмице“ партизани су се повукли на планину Клек.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

ШЕСТ НЕДЕЉА ПРОТЕКЛО ЈЕ КАО ОДН У НЕИЗМЕРНОЈ СРЕКИ, КАД ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ...

ЈУТРОС МИ ЈЕ ОТАЦ РЕКАО ДА БУДЕМ СПРЕМНА ЗА ПУТ... ИЗВЕШНО ВРЕМЕ ВИДЕМО ОТКУТНИ!

ТО НИЈЕ МОГУЋНО!

АЛИ, МИ КЕМО СЕ ВРАТИТИ ПИСАЌУТИ!

ТРЕБА ДА ЗНАШ МОЈУ АДРЕСУ, НАПИСАЌУ ТИ ЈЕ НА ЗИДУ!

СТАКЛАРСКА УЛИЦА БРОЈ 16

5. ЈУНА 1832, ДАНА ОДРЕЂЕНОГ ЗА ПОГРЕБ ГЕНЕРАЛА ЛАМАРКА...

НАРОД И СТУДЕНТИ ПРИРЕДИЛИ СУ ДЕМОНСТРАЦИЈЕ. ПУК ДРАГОНА...

НА ОРУЖЈЕ!
НА БАРИКАДЕ!

...РАЗВИО СЕ ДУЖ МОРАНОВОГ КЕЈА, ШТА СЕ ДОГОДИЛО У ТОМ СУДБОНОСНОМ ЧАСУ? ОДЈЕДНОМ СУ СЕ СЛА ТРИ ПУЦЊА...

...И НАСТАЛА ЈЕ БУРА. РАДНИЦИ И СТУДЕНТИ ОРГАНИЗОВАЛИ СУ ОТПОР...

ГОСПОДИНЕ АНЖОЛА, НАРЕДИТЕ ДА МИ ДАДУ ПУШКУ!

НЕМА ИХ ДОВОЉНО НИ ЗА ОДРАСЛЕ! ПУШКА НИЈЕ ЗА ДЕЦУ, ГАВРОШЕ!

И ДЕЦА МОГУ ДА БУДУ ОД КОРИСТИ! ВИДИТЕ ЛИ ОНОГ ТАМО? ТО ЈЕ ШПИЈУН!

ских снага има пренос ланца на сва четири точка. Тело је подељено и спојено зглобовима у средини и то омогућује окретање на веома малом простору. Постоји више верзија овог возила специјализованог за шуму, лов, земљорадњу на косом терену, разна истраживања и слично.

ЗА ЊЕГА НЕ ПОСТОЈЕ ПРЕПРЕКЕ

Овај „монструм“ наизглед је неспретан. Котрља се, хода, пузи, пење се и плива тамо где се возач са неким другим возилом не би смео ли усудити да пође. Он прелази преко пањева, крутог камења и ровова, пење се уз стругу обалу и иде дуж косог нагиба. Не смета му ни блато, ни песак, ни вода.

„Ходајући ђаво“, како се назива овај монструм, све може ово да изврши захваљујући положају точкава на полугама којима се хидраулички управља и које се могу окретати за пуних 360 степени. Један мотор од 195 коњ-

Десет хиљада људи је у збуњеном гледало у сунцем обасјану арену, по суну песком, очекујући да отпочне једна од најсуровијих борби између бенгалског тигра и бика.

Изван арене стајало је још око две хиљаде људи који су се тискали пред затвореним улазом, разочарани што нису добили улазнице. Многи Французи су прешли преко границе и дошли у Сан Себастијан да би видели крваву борбу, какве су некад узбуђивале гледаоце у римском Колосеуму.

Док је музика свирала марш као за борбе са биковима, маркиз де Пидал, потпредседник шпанског сената, заузео је своје почасно место. Гледаоци су умукли кад су два кавеза доведена у арену. У једном се налазио шестогодишњи тигар „Цезар“, купљен у Француској за 7.000 франака, а у другом „Хурон“, снажан бик кога је за ову прилику поклатио Лоренс Плаја, чувени шпански тореадор.

Оба кавеза су била отворена истог тренутка. Животиње су без покрета

АРЕНА СМРТИ

осмотреле прво једна другу. Два „пикадора“ су онда дугим зашићеним шпикама под боли животиње и оне су као стреле излетеле из кавеза.

Закон џунгле је надвладао

Надвладао је закон џунгле. „Цезар“ је скочио, али је „Хурон“ одбио напад: роговима је захватио тигра и пребацно га преко главе. Крај џунгле лежао је на песку.

Борба је постајала све жељешћа. У једном тренутку тигар је зариио канџе у слабине бика а „Хурон“ је роговима одбацно звер са себе. Ускоро је било јасно да је тигар извукао дебљи крај.

После 15 минута Цезар се повукао, а и бик је изгубио жељу да гони велику мачку. На сцени су се опет појавили пикадори. Својим коњима су поново раздражили животиње и тигар и бик журнули су један на другог. Почела је борба на живот и смрт.

Преплашене позицима људи животиње су журнуле ка вратима на оградни која је одва-

јала арену од гледалишта. Услед жестоког налета врата су се изваљала и бик и тигар излетели напоље.

Последњи „римски циркус“

Ужас је захватио масу. Свега неколико прибраних људи

завели ред пуцали су изнад масе. Само, меци су почели да погађају људе и то је још повећало општи страх.

Маркиз де Пидал је покорио лице шакама јер га је једно залутало зрно погодило. Неки Француз са метком у стомаку на месту је издахнуо. Призор је подсећао на арену смрти.

Паника је прешла границу арене — рањени људи су излетели напоље и пренели је на масу окупљену напоље. Људи су се разбежали на све стране и уске улице су постале закрчене. Скоро помахнитали од страха, иако нису знали шта се догодило у арену, многи су разбијали врата и прозоре на кућама да би се склонили.

За то време у арену је један војник хицем из пушке убио и бика.

Стари људи у овом крају, јер то се догодило 1904. године, и данас се сећају тог догађаја, причају како су својим очима видели последњи велики „римски циркус“.

НАФТА УГРОЖАВА МНОГА ЖИВА БИЋА

МОРСКА ПТИЦА ЧИЈЕ ЈЕ ПЕРЈЕ СЛЕПЉЕНО НАФТОМ

У априлу ове године закључена је конвенција између 40 земаља које имају две трећине светске нафте и више од половине танкера, бродова цистерни, — да би се убудуће спречило загађење мора.

На обалама седам мора, од Атлантика до Флориде па све до западног прибрежја Европе, угрожавала је нафта животни опстанак многим бићима. После осеке она остаје на жал и најблаже речено — врло је непријатна: кварит задовољство људима на одмору, упропашћује им одећу и обућу. Хиљадама људи који живе покрај мора наноси штету — од ње се распростире прљавштина по хотелима и становама. Рибари због ње не могу да се наперу мрежа и рибе. Велики морски ракови не плоде се више у води загађеној нафтом. Морске птице не пливају и не лете по мору јер им је перје натопљено њоме. Иако им се често пружа најбржа помоћ птице бедно свршавају. Израчунато је да сваке године само на британској обали угине четврт милиона морских птица. На Атлантику невоље фока и пингвина, замазаних нафтом, потресају и најкорелије китоловце.

Доктор Харн Р. Лилие, хирург једног брода китоловца рекао је новинарима:

— Наилазили смо на полуодрасле фоке умазане густим слојем нафте, закрвављених очју од беса и мук; и пингвине исто тако умазане, како беспомоћно очекују лагану смрт.

Загађеност мора нафтом долази услед огромног пораста потрошње овог погонског средства у целом свету. За последњих четрдесет година превоз танкерима се упедестостручио.

Прошле године 500 милиона тона нафте превезено је морима и океанима целог света. Ако се претпостави да је само један промил ове огромне количине нашао свој пут до мора, добиће се застрашујућа цифра губитка од 500.000 тона. Ова нафта као блато, највећим делом улази у море кад се после истоваривања танкера талог пера млазевима топле воде. Таласи и морске струје разносе нафту даље.

Човек је одувек у море бацао све ђубре, разне отпаке, стару муницију и друго. Загађивање настаје и од трговачких бродова са погоном на нафту.

Прво се покушало — да простор на мору где се могу испуштати остаци нафте буде ограничен. Друго, да бродови имају машине — сепараторе које одвајају нафту од воде. Предлаже се да у лукама буде одређен посебан простор за прање танкера. Али један сепаратор стаје један до два милиона а прање танкера преко пола милиона долара. Поред тога прање се мора свести на минимум времена, јер сваки изгубљени дан стаје хиљаду долара.

Трећи начин загађивања,

Невоље фока и пингвина потресају најкорелије китоловце. Велики ракови не плоде се више у загађеној води а морске птице не пливају и не лете јер им је перје натопљено нафтом

срешом, редак је: кад се услед судара или других незгода пробуши танкер или кад се брод мора растерети горива због опасности која му прети. То се догодило танкеру који је почео да тоне на ушћу Елбе, а спасен је само испуштањем 6000 тона на-

фте. Услед тога створило се огромно црно и масно пловче језеро које је кренуло ка Северном мору. Таква језера могу да се одрже читавих 80 километара када се обично растурају и разилазе даље. Рекорд у том погледу представљало је једно језеро нафте које се појавило у Црвеном мору и превалило 800 километара пре но што се разишло.

У близини Данске једно такво језеро су морали да заспе струготинама и запале бацањем пламена. Када се један танкер пре неку годину сударио у Соленту у близини Портсмута у Енглеској, два месеца су поморске власти радиле на томе да уклоне трагове.

У Данској су једно „острво“ засули неким прахом који се стврдне и заједно са нафтом потоне.

Сви ти покушаји много стају, а ефикаснији начин је да се спречи избацивање нафте у море, на чему се сада много ради.

И пре 1962. године постављало се питање како да се море ослободи нафте. Интернационална конференција о-

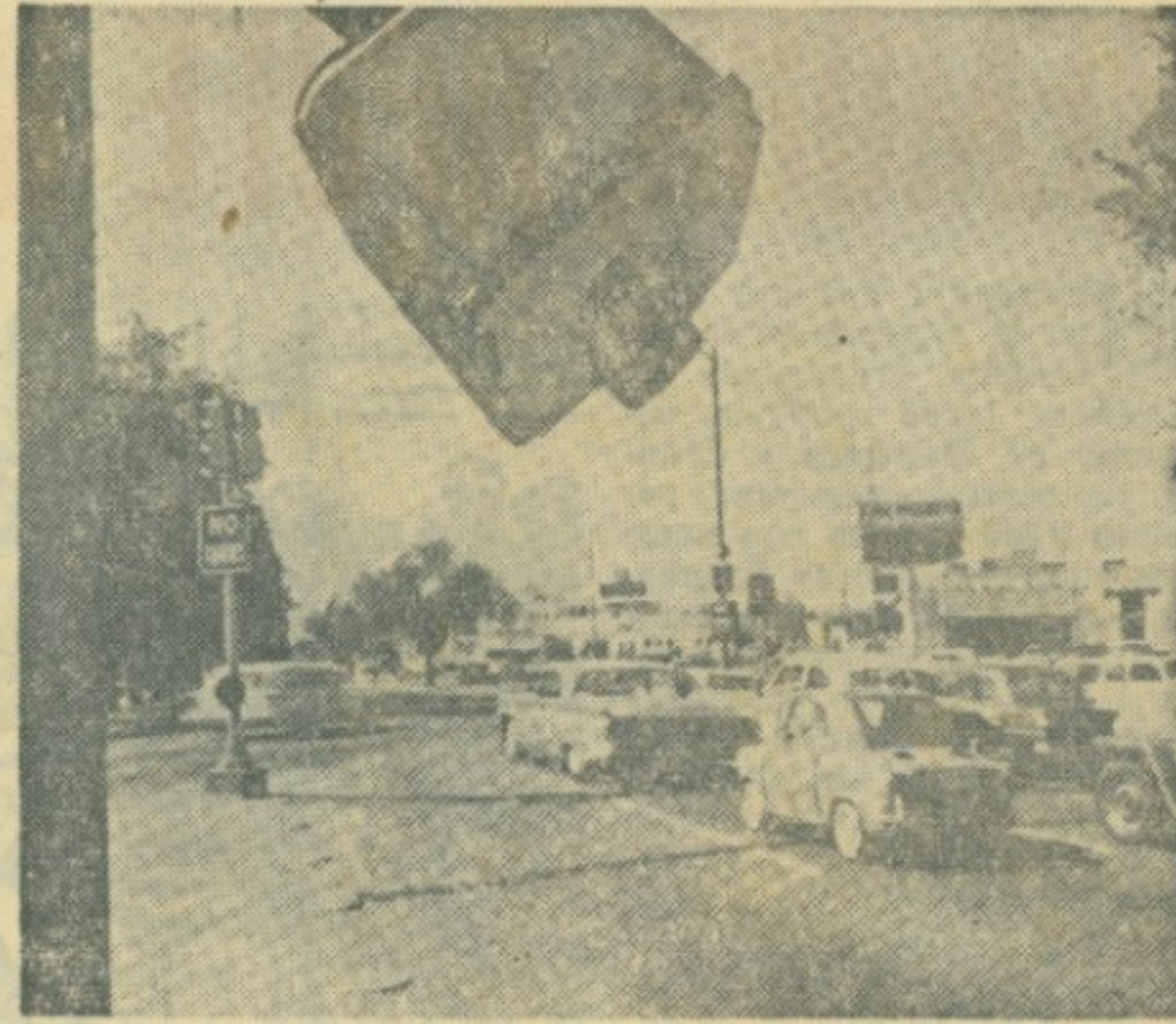
држана је у Лондону током 1954. и закључена је конвенција којом је обухваћено 17 земаља са највећом флотом. Предузета су и научна истраживања у овом правцу: испитиван је ток оних морских струја које су носиле нафту. Због тога је ваздухопловство бацило хиљаде пластичних омота причвршћених на комадима плуте да омот не би потонуо, са поруком: „ко нађе нека јави где је нашао“. Резултат тих истраживања достављен је Британском националном институту за океанографију.

Неке владе предузеле су и законске мере. У Великој Британији је наређено да се испуштање нафте врши само на 80 км далеко од обале. Али те одредбе не могу постићи успех ако се у корисност тих мера не убеду народи који располажу трговачком флотом.

Одмах после прве међународне конвенције, Совјетски Савез и Румунија забранили су избацивање нафте у Црно и Азовско море. Иста таква забрана донесена је за Северно и Балтичко море, на основу споразума прибрежних држава.

А прибрежне земље Северне Америке, Средоземља, Црвеног мора и Персијског залива повећале су удаљеност на 128 км од обале где се може избацивати нафта. Ову меру усвојиле су Шпанија и Португалија, затим Бенгалски залив и Аустралија.

Јасно је да мора не могу одједном, после поменуте конвенције, постати чистија. Много ће зависити од разних компанија које експлоатишу нафту и контролишу највећи део светске бродске тонаже. Вилијам Грахам, генерални секретар конференције, изјавио је да се позитивни резултати не могу постићи без сарадње оних на бродовима и танкерима који су непосредно одговорни за загађење мора.

ТОПЛОТНИ ЗРАЦИ БРОЈЕ АУТОМОБИЛЕ

Црна кутија са два отвора користи невидљиве инфрацрвене зраке за пребројавање аутомобила који прођу испред ње. Она региструје аутомобил који прекине сноп зракова уперених надолу, а који се иначе одбијају од колоса. Овај апарат је погодан за пребројавање аутомобила који прођу испред ње. Она региструје аутомобил који прекине сноп зракова уперених надолу, а који се иначе одбијају од колоса.

АРМИЈА ЛУТАКА

Ово су кројачке лутке поређане у дугим редовима и личе на „армију без глава“. Тако су поређане да би се омогућио лакши преглед комисији у Токију која је имала да међу најбољим јапанским кројачима који се служе овим луткама прогласи кројача број 1.

ШТАЈНБЕК О СВОЈИМ ЗЕМЉАЦИМА

Џон Штајнбек, коме је сада шездесет година, почео је каријеру у Њујорку као репортер. За време рата (1942—45) био је ратни дописник. Његов плодан књижевни опус преводи се много и на српскохрватски језик. Из његове књиге „Један Американца у Њујорку и Паризу“ доносимо одломке из одељка о америчком човеку скоомних прихода, који разумно троши и штеди годинама да би могао путовати. Тај део гласи:

Чини ми се као да сам ја Паријанин и зато другим очима посматрам туристе нарочито америчке. Живот ту-

суда дочекати раширених руку и са највећим комфоом. Даје им се на знање да ако не путују њихови ће културни видови остати ограничени.

У Америци људи штеде дуги низ година, да би могли платити пут у иностранство. То није лако, али они мисле да ће њихов живот бити тек онда потпун ако путују у Европу. Читају претходно огромну документацију, студирају велики број мапа, задубљују се у историјске књиге које стоје затворене још од времена кад су завршили студије.

Пре но што напусте своју земљу дуго се вежбају да изговоре по неку француску и-

један Американца осећа стид ако није лично посетио споменике и места о којима чува слике још из свог детињства.

Мит о томе да су сви Американци који путују богати — или бар већина — није ништа друго него апсолутан мит. У великој већини случајева они су дуго стезали каиш да би себи приредили то задовољство. Пре но што су отпутовали одредили су свакој пари намену, проучавали цене сваког хотела. Готово стидљиво су се привикали на даваше напојнице. Желели би да све раде према обичајима земље у коју одлазе. Хоће да се понашају тако да странци према њима не осећају ни антипатију ни презрење.

И онда долази оно неизбежно: гледају их са висине а они почињу сумњати да им се подваљује. Жалосно је рећи, али највише их потцењују други туристи. Зато се они приблијају један уз другог и стварају групе. Као да се прибојавају, кад их шефови сала по хотелима гледају или кад им воличи са ироничним осмехом објашњавају. Чим се појаве, цене свуда скачу.

Ја разумем што осећам велику љубав према мојим земљацима који су тешко радили и тако дуго штедели да дођу у Европу да виде архитектуру и скулптуру и посматрају чвене слике. Они можда не разумеју уметничке кротице, али се враћају кући обогаћени лепотом.

Без обзира на то што они остављају своју уштеђевину где год пођу, ја верујем да су туристи врло корисни садашњем свету, јер упознавањем постајемо ближи један другом и губимо предрасуде.

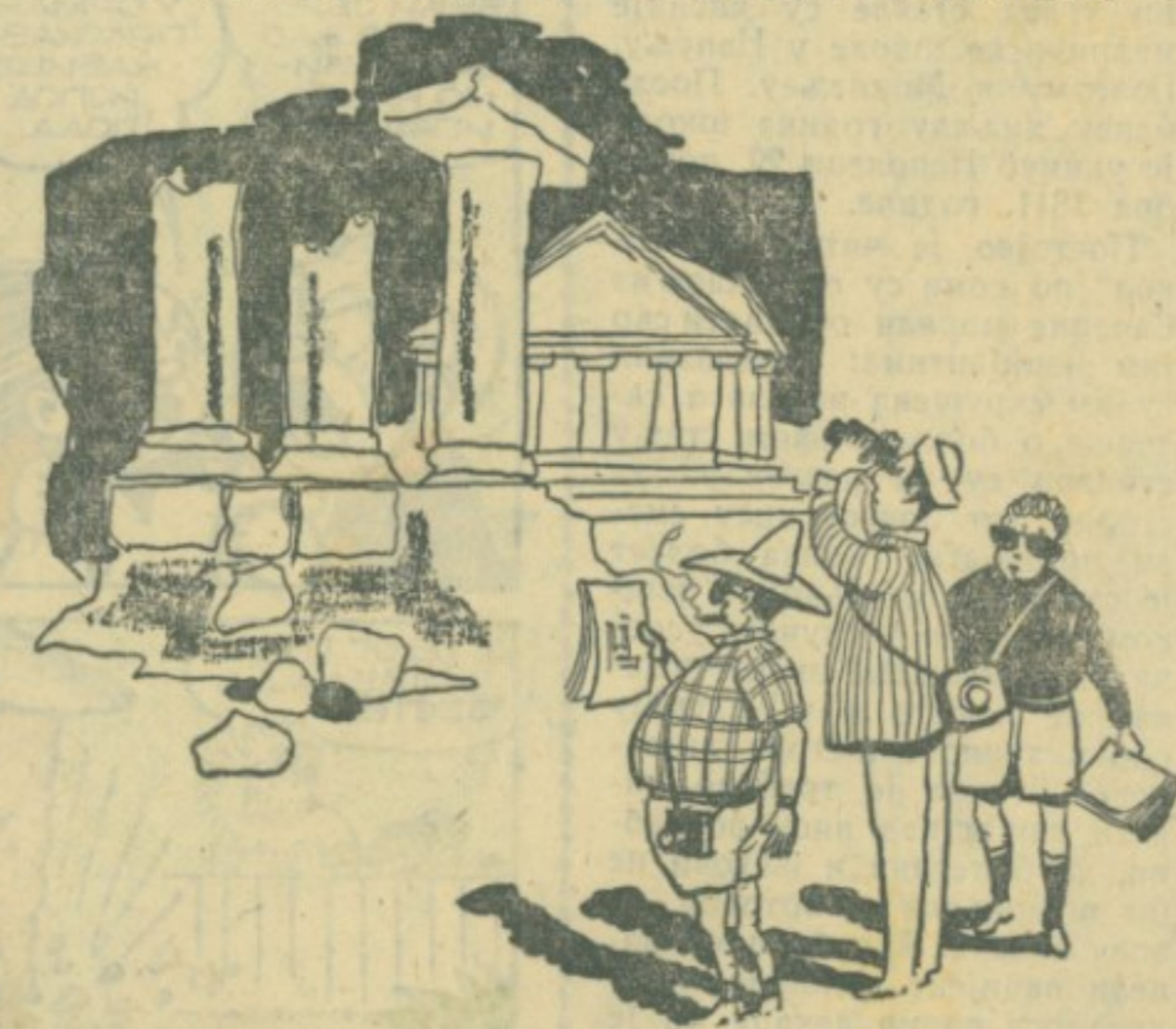
КОТРЉА СЕ ПО ВОДИ

Ово необично возило на слици које без тешкоћа прелази преко мочварних земљишта и тршчака на обалама може да иде и по води јер га његови огромни пневматични точкови одржавају на површини и буквално му омогућавају

да се по њој котрља. Америчка фирма Гудјир је усавршила ове специјалне точкове са ниским притиском и захваљујући њима возило може да се креће по свим теренима, а нарочито је pogodно за лов из заседе на патке.

ПРАКТИЧНО

На слици видите сунцобране који су направљени од пластичне масе. Произведени су у Америци, а приказивани су и на изложбама. Пошто су веома практични употребљавају се и по топлим временима јер стварају веома пријатну хладовину, а сем тога трајнији су него обични сунцобрани.

ристе је скуп и није тако весело. Пре његовог поласка, тј. пре но што су постали туристи, све земље се грабе о њихову наклоност и обасипају их сликама и описима животиња који их чека у иностранству. Увершавају их да ће их

ДЕМОНИ, ДРОГЕ И ЛЕКАРИ

Најстарији познати прикази хируршких интервенција уgravирани су у камену једне гробнице недалеко од Мемфиса у Египту. На овим барелефима, рађеним 2.500 година пре наше ере, види се како су Египћани ампутирали руку или ногу што је у ствари представљало једине њихове хируршке интервенције. Иначе, у то древно доба сва хирургија се састојала у стављању завоја, лечењу рана и сечењу загнотних места.

Пошто Египћани нису познавали анатомију, сви захвати су се ограничавали на површину тела и вршени су без анестезије. Израз пацијената са барелефа кажује да су они

Под овим насловом Х. В. Хагард у књизи о историји хирургије оживљава тренутне које су пацијенти и лекари доживљавали у првим почецима цивилизације.

трпели надљудске болове а њихове патње живописно иказују и хијероглифи учртани поред слика.

Чак и до средине XIX века, хирургија се искључиво ограничавала на лечење површних рана. Њен напредак за четири миленијума био је незначан. Хадејци су имали хирурге мада ни они нису познавали анатомију. Већ око 2.250 година пре наше ере њихови хонорари су били законом одређени. За операцију гнојења на оку имајући човек је морао да плати 10 сикла, сиромаш пет а слуга два. Међутим, законски прописи у случају неуспеха били су тако оштри да су и најсмелије хирурге обесхрабривали. Ако би племић за време операције изгубио око или умро, хирург је кажњаван сечењем руке. Сличне казне примењиване су у разним земљама све до средњег века.

Велики грчки лекар Гален који је живео у другом веку наше ере био је принуђен да анатомију људског организма проучава на основу знања добијених сецирањем лешева свиња, мајмуна, паса, мачака и говеда. Таква „наука“ је служила читавих 13 векова мада је било сасвим погрешних представа о грудној кости, јетри, бутним костима и другим деловима организма.

Почетком средњег века у Европи још није било искусних хирурга. Једино су нека знања о медицини имали Јевреји који су је учили у арапским земљама. Никада у току средњег века па чак ни за време ренесансе није предузета нека озбиљнија операција. Самоуки бербери и надрилекари-дуталици су „оперисали“ на вашарима. Већина пацијената је умирала под хируршким ножем или од инфективних последица.

Све до једанаестог века ни војске западноевропских земаља нису имале хирурге. Норвешки краљ Магнус Добри је посла сваке битке бирао 12 војника „осетљивих руку“ који су оперисали раневе. Међутим, грчки војсковођа Ксенофон, у IV веку пре наше ере, имао је осам хирурга за лечење својих 10.000 војника. Болесници и раненици су остављани у селима или су вођени са заштитницом а лечили су их причучне жене-лекари придодаге армији.

Најстарија медицинска школа у Европи основана је у Салерну, у Италији. Први пут се помиње у десетом веку а наставници у њој били су Јевреји из Арабије. Анатомија је предавана по Галену и хирурзи су још само стављали завоје на ране. Знатно већи углед стекле су касније медицинске школе у Папузи, Палерму и Монпељеу. После близу хиљаду година школу је укинуо Наполеон 29. новембра 1811. године.

Постојао је читав „протокол“ по коме су се лекари из Салерна морали обраћати својим пацијентима: прилазили су им скрушена израза а знања о болесниковом стању стицали су из разговора за столом јер болест нису смели помињати. Свака болест је сматрана озбиљном и тешком како би у случају успеха било хваљено знање излагања лекара а у случају смрти тачност његове дијагнозе. Лекове је требало давати чак и кад нису потребни, да болесник и његови не би посумњали у потребу да зову лекара. Ако би прездравели пацијент испољно незахвалност према лекару он је имао права да му за извесно време даје безопасне дроге које би га учиниле поново привидно болесним.

У Француској је од XIII до XVII века било три врсте лекара: обичних који су писали рецепте и давали савете, хирурга у дугим хаљинама који

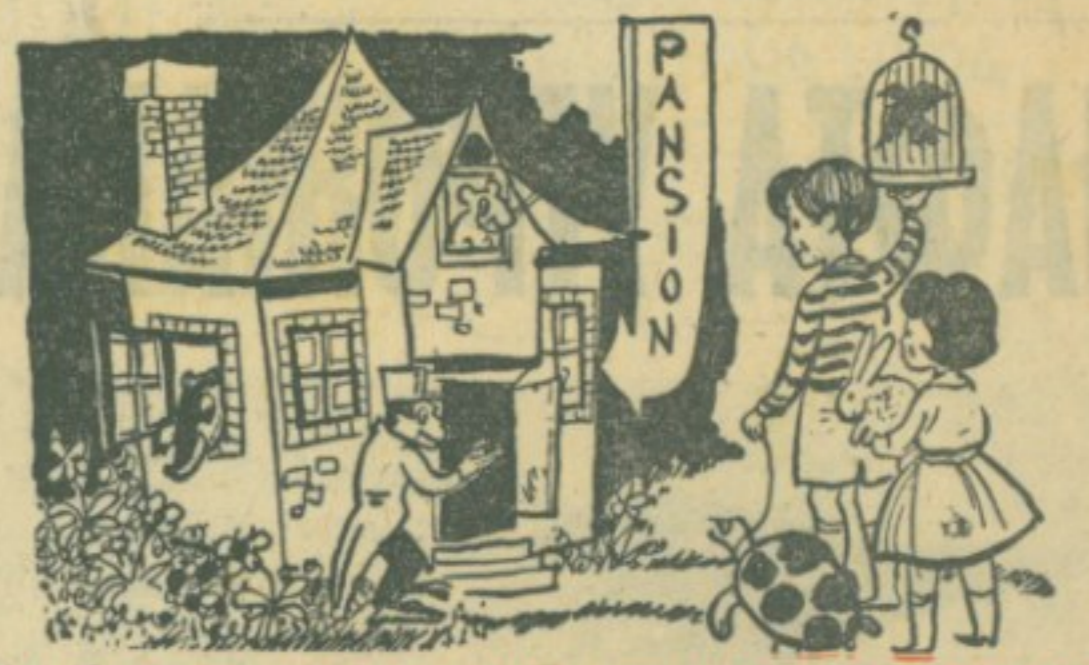
су лечили ране, стављали облоге и гипс и хирурга у кратким хаљинама који су секли делове тела. Ови последњи су били неуки бербери и сматрани су обичним slugама а главна им је дужност била да брију калуђере и стављају им пијавице. Међутим, неки од њих, као Амброз Паре, стекли су ипак светску славу мада нису били школовани и нису знали латински што им је приписивано у велики грех.

Први велики допринос познавању анатомије дао је Андре Везал. Он је 1532. године завршио студије у Монпељеу а затим се школовао у Паризу. Лешеве за сецирање налазио је на вешалима са којих их је скидао по цену живота. Када је навршио 23 го-

дине венецијански Сенат га је изабрао за професора универзитета у Падови. У току следећих шест година извршио је велики број сецирања и најзад је 1543. године објавио своју чувену анатомију која представља већи напредак у медицини него све што је створено у току протеклих 13 векова. Због свог дела и дрскости да пркоси Галену он је јавно осуђен а његов бивши професор Силвијус називао га је „неверном лудом која нездравом паром трује целу Европу“.

Много је горе прошао његов савременик, научник Сервет који је тврдио да крв пролази кроз плућа пре него што пређе из једног дела срца у други. Због те јереси, јер црква је сматрала да се то врши божанским путем, његове књиге су узаплене а он је по Калвиновом наређењу жив спаљен на једном тргу у Женеви.

Анестезију у савременом смислу извршио је 1840. године Хорације Велс из Хартфорда у Конектикату, помоћу гасова протоксида азота којим је још 1800. године прве експерименте на себи извршио Енглез Хамфри Деви. Велс је извршио неколико успешних анестезија у Њу Хевену за време хируршких интервенција на зубима. Али не колико година касније, за време јавног приказивања анестезије, један ослабел пацијент је несрећним случајем подлегао. Због тог неуспеха, веома депримиран, извршио је самоубиство 1848, у својој 33. години.

НЕОБИЧАН ПАНСИОН

Где оставити своју мачку, морско прасе или кана ринца кад са родитељима кренете на пут? Мали станици Лондона знају ко ме да се обрете кад се нађу пред сличним проблемом: двома сестрама, Розмери и Цозефини Бертон, које су у стану својих родитеља уредиле прави мали пансион за животиње. На ову идеју су дошле кад су у једној телевизијској емисији чуле да многа деца морају једноставно да одбаце своје љубимце кад крену на неки дужи пут.

Дванаестогодишња Цозефина и њена деветогодишња сестра имају и саме свој мали зоолошки врт: два мала мајмуна, два кунџиња, два заморчета и три мала јазавца.

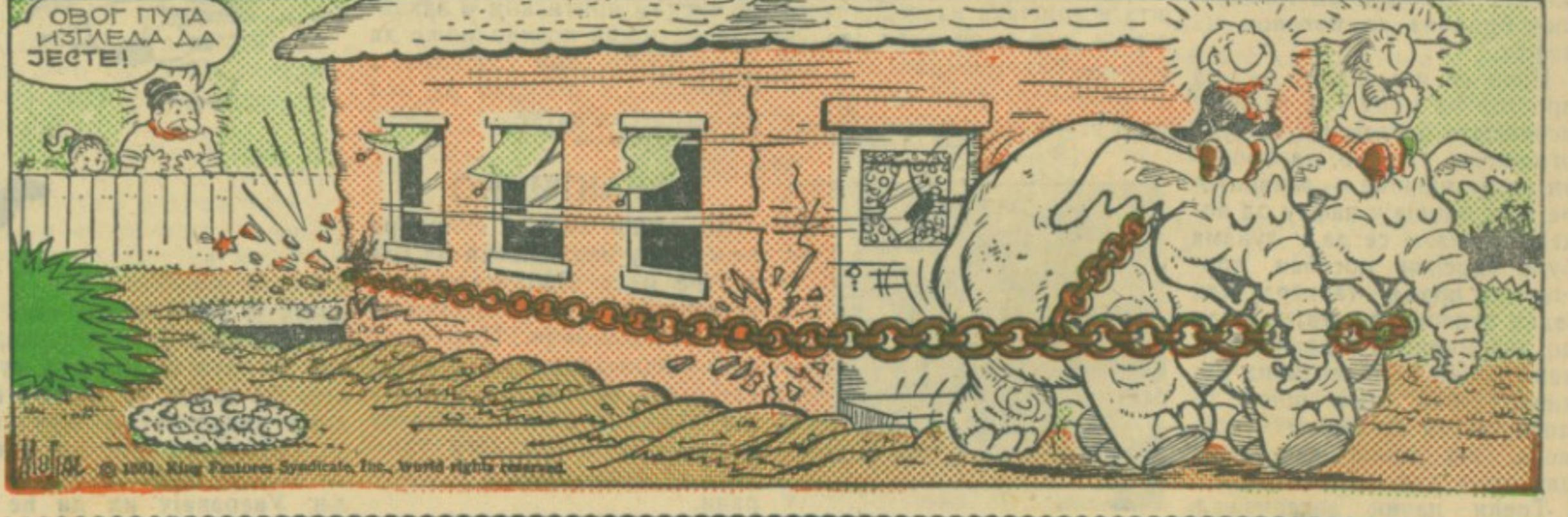
— Где има места за наше животиње, може се поставити још неколико кадева — казала је Цозефина после емисије својој сестри. — Нас две и тако не

можемо никуд јер морамо да хранимо наше љубимце. Зашто не бисмо поимали још кога госта?

Решено — учињено. Њихова мама, писац дечјих књига које сама илустрира, нацртала је лепе плакате и девојчице су их истакле у изложима радњи где се пролају животиње и у ходницима своје школе.

Убрзо су се појавили и први интересенти: једна жена са двоје деце која су донела два заморчета и два штиглица. За њима је дошла нека девојчица са својим веком, по један дечак с корњачом.

Пансион засад ради беспрекорно и увек је пун, тако да се место у њему мора унапред резервисати. Ипак, постоји и једна незгода: Розмери и Цозефина толико заволе своје госте да се редовно расплачу кад њихови сопственици дођу по њих.

300 ПУТА СЛАЂИ

Необични угљени хидрат, 300 пута слађи од обичног шећера, проучавају сада хемичари америчког националног института за здравље. Састојак назван

стевиосид добија се од једне врсте жбуновите биљке која расте као дивља у Парагвају. Истучане све листове ове биљке коришћени су у рођеници већ вековима за заслађивање чаја.

НЕСХВАТЉИВО

У доба Галилеја и Њутна (XVI в.) могло се видети помоћу телескопа можда милион звезда. Данас

се број ње до несхватљивих цифара — преко стотину милиона милијарди.

СЕЛО ПОЈЕЛО 14.000 ПИЛИЋА

Становници холандског села Зеланд, у провинцији Брабанту, појели су за свега неколико дана 14.000 пилића, а да за њих нису платили ни паре. Председник општине лично се побринуо да његови сељаци бесплатно добију ову

„посластицу“. Пилићи, који су били млади и укусни, загушили су се од дима приликом пожара на једној великој живинарској фарми.

Када је председник општине, стари Верхејен, посетио оштећено предузеће дознао је од ветеринара да се пилићи могу употребити за јело ако се још исте вечери испекну. Верхејен је одмах ступио у везу са друштвом које је осигурало фарму и оно је дало пристанак да се пилићи поделе сељанима. У селу је настала трка: сви становници, без обзира на пол и године, дали су се на посао. Први печени пилићи послати су у оближњу болницу и један дом за старе и изнемогле, после чега је настала општа гожба која је трајала неколико дана.

МОТОР ВЕЛИК КАО ТАБЛЕТА АСПИРИНА

Једнофазни мотор од 115 волти са 40 периода једва је

нешто већи од таблете аспирина а мањи од две. Направљен је у Вотеберију у САД.

ТОРАЊ ЗА ПЕСАК

Овај бетонски торањ подигнут покрај пута Лондон — Бирмингем састоји се из два дела од којих сваки прима по 60 тона песка. Кад се зими друм заледи песак служи за посипање пута. За пучање торања потребан је један час. Камин се напуни са 12 тона песка за само 3 секунде.

ЗА МЕРЕЊЕ БУКЕ

У Цириху треба да се ускоро инсталира на једном раскрсњу апарат за мерење буке. То је први барометар који бележи с једне стране број децибела који производе разна возила приликом кретања, а с друге запажања о последицама ових шумава.

НЕДЕЉНИ ОДМОР У ТИПОГРАФИЈАМА

Пре шездесет година још није било регулисано радно време у штампаријама. Мада многи листови нису излазили понедеоником и данима после празника, ипак је било и таквих случајева да се радило и недељом да би лист изашао у понедељак у подне. Типографско удружење, као једно од најнапреднијих међу радничким организацијама оног времена (основано 1875. као Дружина типографских радника), обновљено је 1901. и почело издати свој орган „Типографски гласник“. Заузимало се нарочито да се заведе осмочасовни рад и да се потпуно укине рад недељом и празником.

На првом конгресу српских новинара у Београду (13—15 октобра 1902) прочитана је молба Типографског удружења о овом питању. Јован Скерлић потпомагао је овај предлог и тражио да се конгрес начелно изјасни за, мада је међу власницима листова

било највише оних који су тражили рад и недељом. Други говорник био је Љубомир Јовичић, новинар поткрепио је своје речи поразном статистиком о смртности графичких радника који обављају нездрав и шкодљив посао по здравље — са оловним словима — а мало се одмарају.

Живко Шокорац је тражио да књижевници и новинари размотре однос између рада и капитала и прихвате жеље типографских радника да би им се положај олакшао.

Конгрес је само морално помагао захтеве типографа, а доношење дефинитивног решења остављено је власницима листа. У споразуму са радничким представницима они су донели повољно решење 1905. иако за раднике осталих грана оно још није било донето све док није изгласан закон о радњама (1910). Дотле је било мучке и са трговачким радњама за које није постојало обавезно затварање празником и недељом.

Јесће ли већ чули да...

...у прошлом рату просечна дужина „живота“ америчких ратних авиона износила је за тешке бомбардере 12 ме

сеци, за средње и лаке 16, за ловце 10, а за транспортне 14 месеци.

...кinesки глумци носе име „питомци крушковог врта“. Наиме, симетрички развој позоришне уметности почео је у Кини у 8. веку наше ере за време Минг Хуанга (713—755) који је имао групу од 300 чланова и за њено усавршавање и уопуњавање основао у свом „крушковом врту“ у Чангану позоришну школу.

...живот једне флуоресцентне лампе траје преко 5.000 радних часова што значи да је за

30 до 50 процената дужи од живота обичне сијалице с металним влакном.

...мрави разносе семе многих биљака. На таквом семени налазе се израслине, зване карункуле, богате мастима и беланчевинама, којима се мрави хране. Разношење семена мравима у природи назива се мирмекохорија.

...у Сахари за годину дана падне око 10 сантиметара воденог таласа.

...срце миша откуца 600 пута у минуто.

...испитујући једну пећину у Француској археолози су на једном каменом зиду открили цртеж састављен од 7 тачака чији узајамни положај одговара распореду звезда у сазвезђу Великог медведа од пре 50 хиљада година.

...оштрина вида ноћу је код човека иста као у сове, а четири пу

та мања него у мачке. Зато дању мачка види лошије од човека.

...рекорд у разнородности железничких колосека држе Аргентина и Бразил. У овим државама постоји 7 типова колосека који се између себе разликују по ширини.

...Римљанке старог века неговале су кожу на лицу помадом справљеном од бутера.

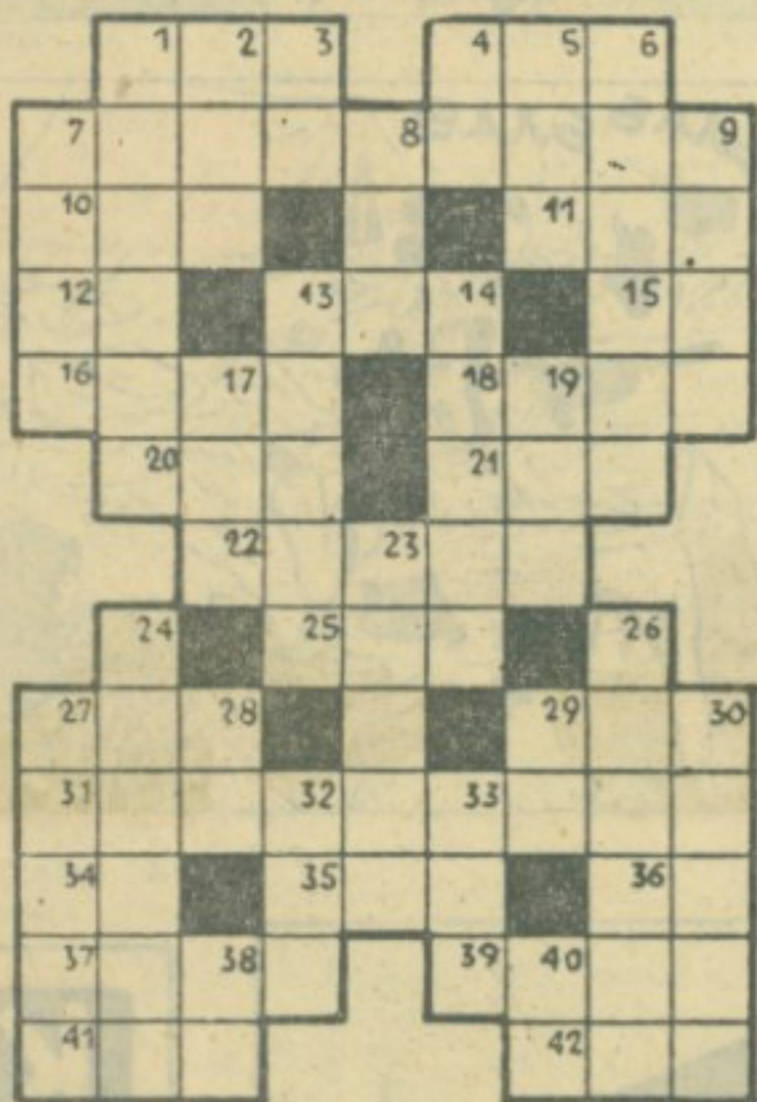
...пре више од хиљаду година преци данашњих Мексиканаца стварали су код своје деце имунитет против уједа отровних змија. Они су узимали зуб отровне змије и њиме, неколико

пута, запарали кожу на дечјим дећима. Овај начин заштите од уједа отровница сачувао се у неким крајевима Мексика св: до данас.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) јапанска новчана јединица; 4) симбол првенства Европе у атлетици; 7) врста крупних и укуслих крушака; 10) грубо суко; 11) место у Срему; 12) француски ситан новац; 13) лом; 15) хемички знак за калај; 16) стара мера за течност; 18) река понорница у Далмацији; 20) град у Француској; 21) друга, остала; 22) биљка сувих предела Северне Америке; 23) ствано женско име; 27) узвик нестрпљивости; 29) острво на Јадрану; 31) једна пољопривредна грана; 34) река у Сибиру; 35) грчка колонија на острву Вису; 36) река у Аустрији; 37) врста жита; 39) врста бостана; 41) јужно воће; 42) индустријска област у Западној Европи.

Усправно: 1) врста воћа; 2) дуг временски период; 3) предлог; 4) свежа; 5) река у Аустрији; 6) венецијански песник (Сесилио); 7) блазна; 8) ташина; 9) вулкан на Шпицбергу; 12) чворуна; 14) врста воћа; 17) показна замина; 19) наша река; 23) доња страна новца; 24) врста јужног воћа; 26) река у Словенији; 27) ваздушно превозно средство; 28) два слова; 29) истурени део копна у море; 30) француски сликар (Пјер); 32) повишена нота А; 33) скраћеница једне америчке државе; 38) мера за површину; 40) историјско место у Малој Азији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) мат; 4) див; 7) „Бели очњак“; 10) Ара; 11) Еро; 12) ли.

12) Р(оберт), К(ок); 13) бод; 15) „др“; 16) дуга; 18) Ирак; 20) Рас; 21) Нер; 22) снага; 25) ако; 27) оро; 29) кох; 31) „Бедни људи“; 34) ал; 35) ови; 36) Д(алић) М(и)ха(ј)ло; 37) лоза; 39) Глен; 41) ама; 42) Ира

Усправно: 1) Меркур; 2) ала; 3) ти; 4) дч; 5) иње; 6) Вардар; 7) бард; 8) око; 9) Корк; 13) багна; 14) динго; 17) гас; 19) Реа; 22) актив; 24) прелом; 25) Бодлер; 27) обала; 28) од; 29) ку; 30) жимна; 32) ноа; 33) Љиг; 38) за; 40) ли.

СТРАДИОТИ

Острво Страдиоти у Тиватском заливу у Боки, које се раније звало острво св. Гаврила добило је садашње име зато што је на њему у време владавине Млетака био логор за војнике грчког порекла (страдиоти — војник). Сада су на њему Французи изградиле центар за једрење и скијање на води.

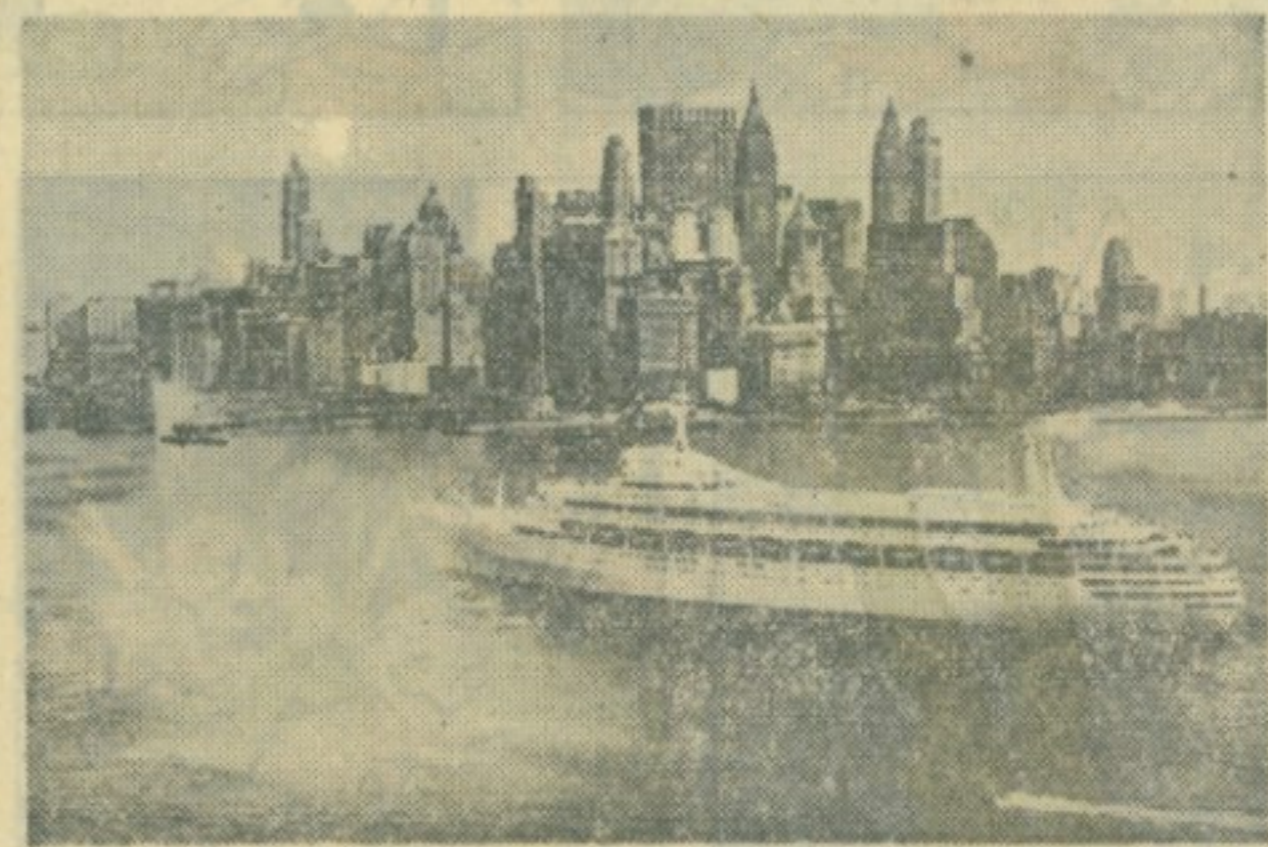
САД СЕ И КВИНИ ВОЗИ

Неки Гари Хелмерик из Кливленда сам је направио овај тандем од свог новог и једног старог бицикла. Сада

његов пас Квини не мора да трчи за бициклом, већ се удобно намести у задње седиште и ужива у војњи.

Џин на води

На слици је нови „џин“ на Северном Атлантику. То је енглески брод „СС Канбера“ који завршава своје прво путовање и улази у Њујоршку луку. Овај брод од 45.000 тона може да понесе 2300 путника, више од било ког другог брода на свету који редовно саобраћа.

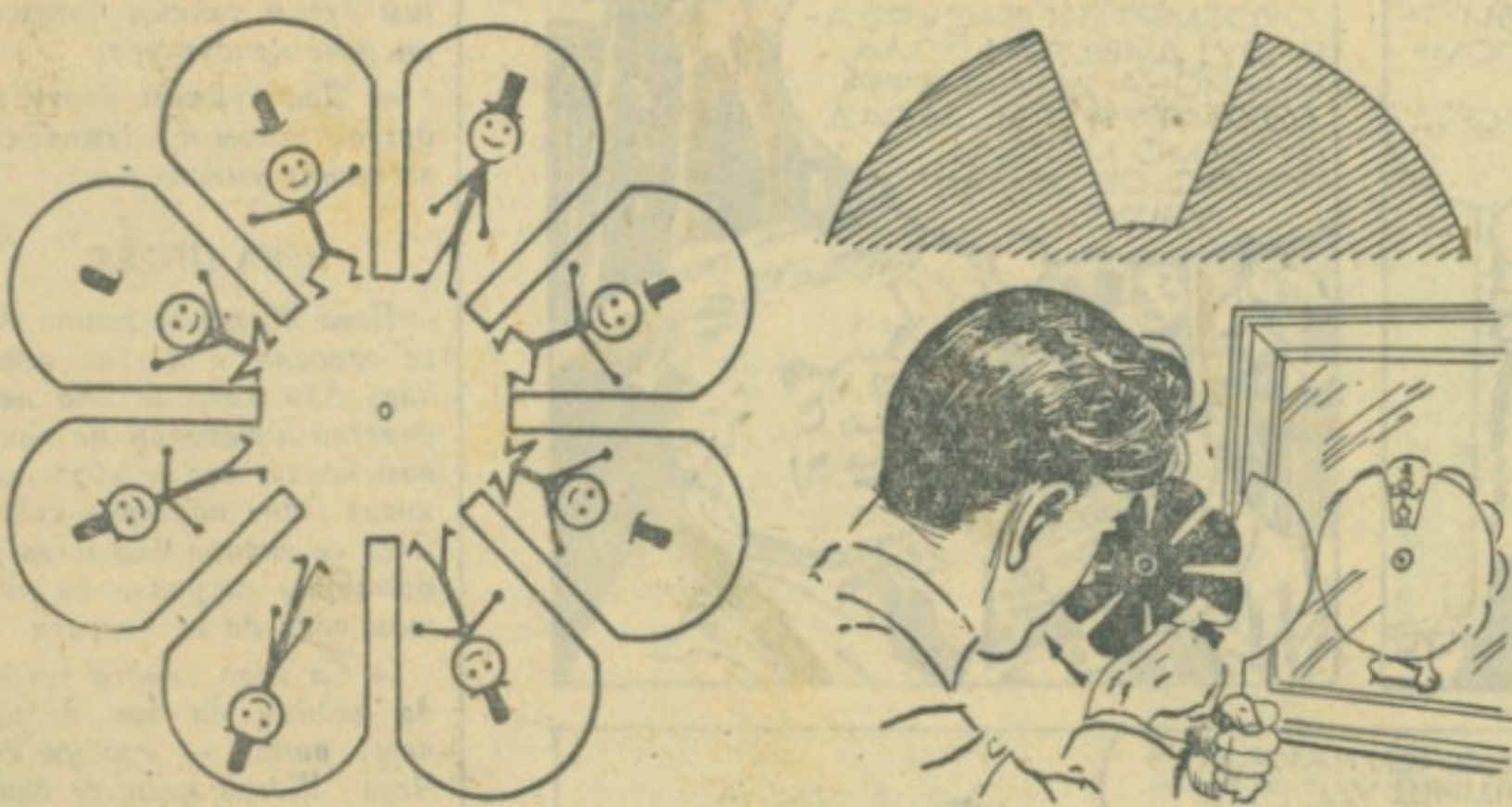
ДОВИЉИВОСТ

Због преоптерећености телефонских линија и у немогућности да сам обилази муштерије, један проналазач јапански тогоч дошао је на мисао да за општење са муштеријама телефонске и голубовиме писмошошама. Он је запослио пет голубова који свакодневно обилазе сталне муштерије и доносе њихове наруџбине на одређеној луци.

ГОРДИЈЕВ ЧВОР

Градски планери из 20 европских градова окупили су се у холандском граду Делфту да би размотрили проблем побољшања саобраћаја у улицама старих градова. Наиме, пропусна моћ већине улица у старим деловима великих градова веома је мала због сталног пораста моторизације, тако да је саобраћај постао прави Гордијев чвор за планере и урбанисте.

НАПРАВИ САМ

БНОСКОП ЗА ДЕЦУ

На чвршћем картону, направите круг у који ћете ушпрати сасвим правилан осмоугаоник — односно осам делова какве видите на нашој слици 1. У свакој претради човечуљак ће имати дружичју позу. Опсците врло пажљиво целу фигуру. Од дру-

гог картона направите исти толики круг и исеците само један део, у ствари један осмоугаоник али не до центра, (види слику 2). На супротном крају оставите про-

цужетак који ће служити као дршка. Једном шпенадлом повежите ова два „крuga“ у центру тако да онај са човечуљком буде сасвим покретан. Кад станете испред огледала окрећите прстом фигуру (слика 3) и у огледалу ћете видети вашег човечуљка како „ради гимнастику“.

ФИЗИЧКИ ОПИТ

Изведите пред друговима ову вештину: узмите палцем и кажипрстом леве руке виљушку окренуту зупцима нагоре. Нека се сви другови умуде да би били чули, а ви нохтама кажипрста и палца десне руке стегнете два зупца и пустите их нагло. Ви-

брирајући дуги зупци ће про-

извести звук. То наравно још неће никога да зачуди али када објавите да ћете „пренети звук на чашу“ сви ће се заинтересовати. А ви ћете онда са виљушке да „узмете“ мало звука као да узимате између прстију мало соли и принесете га чашу испред себе. Она ће дати дру-

чји звук. Другови ће покушати да вас имитирају али неће успети чак и када им и по други пут покажете.

А цела тајна је у овоме: у тренутку када ви „преносите“ звук на чашу ви ћете једним лаким, неприметним покретом наслонити доњи део

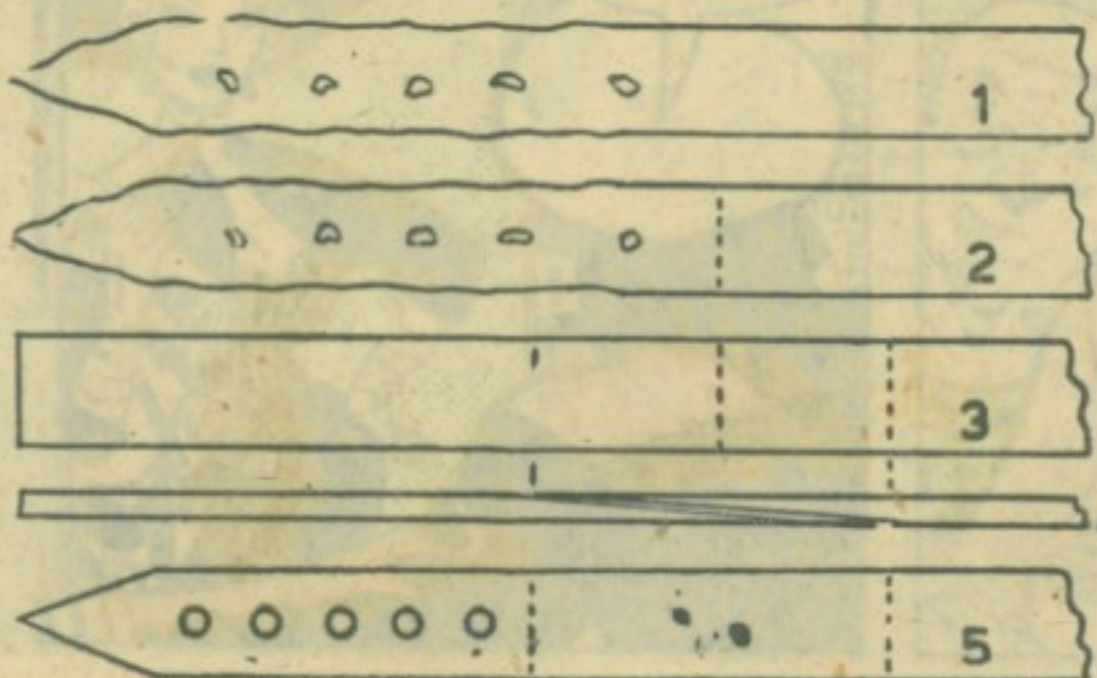
дршке на сто. Једноставни додир учиниће да се звук који виљушка, односно њени зупци, и даље производе — промени тако да ће изгледати да долази од другог предмета у овом случају од чаше.

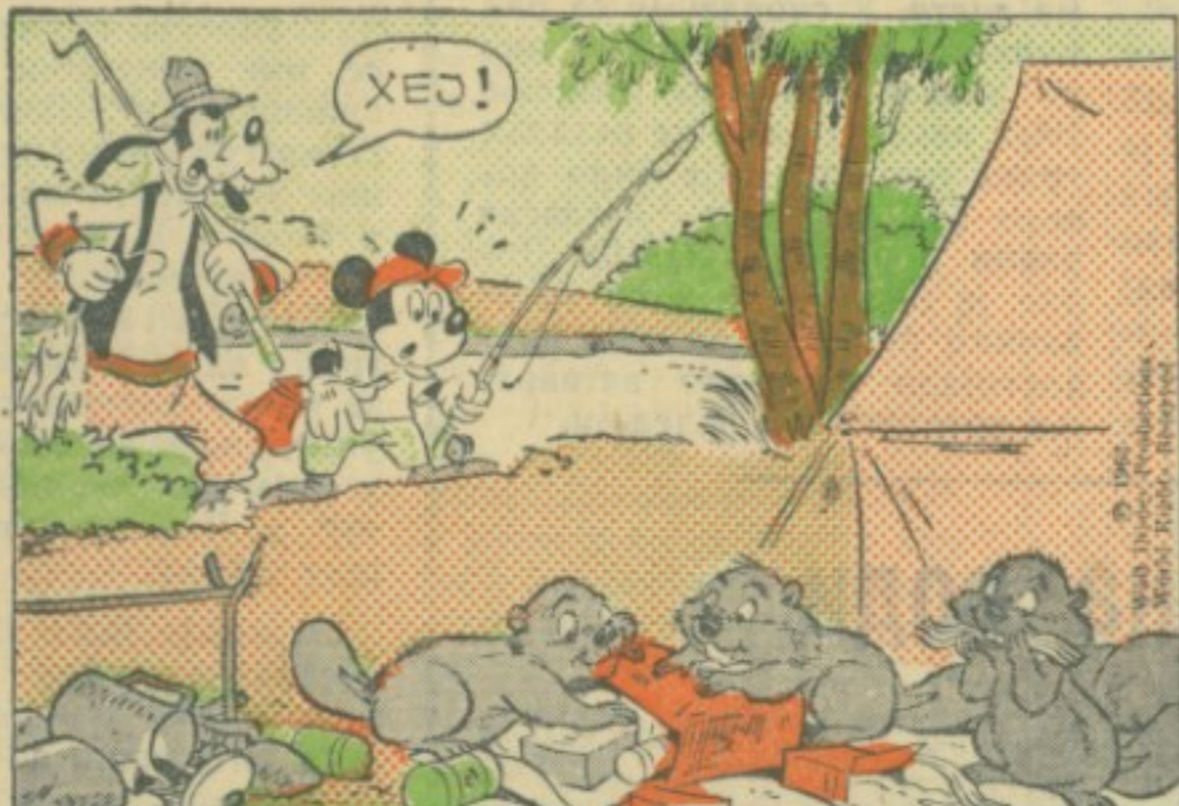
Ово је сасвим разумљиво јер ви знате да се звук због различите густине предмета, различито простира.

Како да поправите свој каиш

Сами ћете лако поправити свој кожни појас или узани каиш на коме водите пса у шетњу. Прва слика показује каиш чије су рупице већ сасвим обухване а читав тај крај је због честе употребе изнађао. Препоручујемо вам да погледате слику 2: цео део са рупицама треба одсећи до тачкасте линије. Ако вам је каиш дугачак исеците толики део на другој страни где се налази зачак а ако није — нађите други сличан комад коже. И тај нови део

и стари на који ћете га причврстити треба с налице добро истањити као што видите на слици 4 која приказује каиш са профилом, подебљаним крајем. Онда прилепите један крај на други, али да одгоре буде кожа целог каиша. Оставите га да се осуши, а после шилом или обичним ексером пробušите прво рупицу обележену словом 1 која ће највише бити употребљавана; затим по две са обе стране за случај кад се добро наједете или када сте гладни.

ГОЛД ДУБЛО

Ква-Ква!

Увешће Папа Патак

СМУШЕНИ ШИЉА

Ушао Шиља у метро и ослонио се руком о једну металну шипку. Кад је дошао контролор и затражио да види његову карту, почео је слободном руком да претурра по џепу али је није нашао. Сав смутен због тога, а несигуран на својим дугим танким ногама, он рече кондуктеру:

— Док тражим карту и другој руком придружите се за шипку уместо мене.

НЕКА ПРОБА

Пера Ждера се решио да се запосли и постао ошар. Али како је био неспретан и невичан ма каквом послу, пао је убрзо са крова једне партерне куће. Свет се окупио око њега а домаћица истрчала са чајом воде да га поврати.

— Са кога сирата треба да наднем да бих добио чају вина? — побуни се Пера Ждера коме се баш ништа није догодило.

ПОВЕЉАО СЕ БРОЈ

Гаја научно у школи да човек има у себи 222 кости. Сутрадан учитељица пронитује ђаке и каже Гаји:

— Колико костију ти имаш?
— 223
— Зашто — љути се она — кад смо јуче казали 222.
— Али ја сам јуче прогутао још једну кост од рибе.